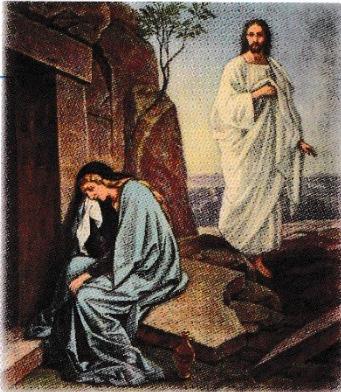

Ignacijev put

INFORMATIVNI LIST ZA PRIJATELJE DRUŽBE ISUSOVE
ISSN 1331-8500 • 2011/1 • GODINA XXVI. • BROJ 46

Sadržaj

Uvodna riječ	3
Aktualno	
P. Josip Ruder Bošković	5
Stoljeće isusovaca na Fratrovcu 1911.–2011	9
60. obljetnica posvete Hrvatske pokrajine Družbe Isusove Bezgrješnomu Srcu Marijinu...	14
Naše župe	
Biti i graditelj!	16
Uskrsno razmišljanje	
Uskrs i zamišljanje neba	18
Naši apostolati	
Zajednica mladih "Jordan"	21
Hrvatski isusovci – zauzeti djelatnici u bračnomu i obiteljskom pastoralu	23
U formaciji	
Skolasti	25
Magisterij u Genovi	27
Naši slavljenici	
	28
Naša izdanya	
	34

IGNACIJEV PUT *INFORMATIVNI LIST ZA
PRIJATELJE DRUŽBE ISUSOVE *
ISSN 1331-8500
1/2011., broj 46, godina XXVI.

IZDAVAC:
Provincijalat Hrvatske pokrajine
Družbe Isusove
Palmotićeva 31,
HR-10001 Zagreb n.p. 669

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
p. Miroslav Čadek, SJ

UREDNIČKO VIJEĆE
Peter Buša, Tvrtko Krželj,

Simo Marinović, Zvonimir Marinović,
Tomislav Rukavina, Pero Vladić
UREDNIK: Tomislav Magic

LEKTURA: Andja Jakovljević

SLOG: Zlatko Šarec
ignacijev.put@gmail.com

www.ffdi.hr/ignacijev-put
Svoje dobrovoljne priloge možete slati na račun:
"Hrvatska pokrajina Družbe Isus (za IP)"
Zagrebačka banka
Br. 2360000-1101576399

Slika na naslovnoj stranici:
Fra Angelico: Uskrsnuće Kristovo i
žene na grobu, 1441

Slika na poledini:
Golub simbol Duha Svetoga usp. Mt
3,16; Jv 1, 32-33

Dragi prijatelji i dragi naši dobročinitelji!
Možda ću vas sablazniti ako kažem da je svetkovina Uskrsa prema kojemu idemo zapravo brutalna svetkovina. Nju ne simbolizira čokoladni zečić, plišani picek, šunka, mladi luk i pisanice... Sve su to zapravo folklorne izrasline ključne (a nadusve ozbiljne) istine naše vjere. Uskrs je svetkovina u čijemu je središtu utjelovljeni Bog. No ne kao na Božić. Božićni se dani lijepo i idilično uklapaju u naš civilizirani, malogradanski svijet. Bog dolazi kao dijete. Svi mu se raduju, nose mu darove... Emocije i nježnost... Ne, Uskrs nam pokazuje neku drugu stvarnost. Tu se brutalno ubija, tu teče krv, tu se umire i kolje. Najprije pashalno janje, a onda i Božji Sin. I on je onda zaista mrtav. Ne "uskrišava" kao glumac u nekomu filmskom kadru da bi se radosno nakon uspjela trika nasmiješio oduševljenoj publici... Da, za Uskrs se ljudi ubijaju. Odvode na stratišta. Postaju statisti u nepravednu procesu. Viču. Sablažnjuju se. Okreću glave, odvraćaju pogled... Uskrsu prethodi križ. Što je križ? Najprije, škandal ljudske zlobe... A istodobno i škandal Božja koji se djelatno i živo izložio ljudskoj zloći i zlobi. U šutnji. Pred Božjom samoobjavom, koja dosiže svoj vrhunac u muci i smrti Isusa Krista, otvara se šutnja. Mnogi tu ostaju bez riječi. Zato nam evanđelja ne prenose ni jednu jedinu riječ onih koji su izbliza pratili Isusa na njegovu križnometu putu. Ni Marija, ni Ivan, ni Veronika... nitko ništa ne govori. Isus ne šuti samo pred mučiteljima, nego i pred svojim sljedbenicima. I ono malo njegovih riječi ostaje upotpunjeno u šutnju. Govori tek da opršta razbojniku, da daruje Ivana svojoj majci Mariji, da se konačno predaje Ocu. Na Kalvariji, u dubokoj šutnji, koju ni podmukle pogrde mučitelja ne mogu omesti, Bog izriča konačnu riječ, sud, o sebi i o nama. Umire uzdahom očaja. Kršćanska je duša na Veliki petak uvijek osjećala potrebu za šutnjom. Postoji šutnja koja peče i vrijeda. Ima pak šutnja koje grijе i oslobađa. Postoji šutnja tijela i šutnja pogleda... Neki je čovjek, pripovijeda priča, dugo, uvijek u isto vrijeme, zalazio u seosku crkvu. Tu bi ostao oko pola sata, a onda bi se polako vraćao kući. Primjetio je to mjesni župnik i čudom se čudio kako on, koji i nije bio redovit posjetitelj crkve, odjednom tako revan. Zanimalo ga je što on u crkvi zapravo radi. Odlučio je pratiti ga. Iz prikrajja je nekoliko dana promatrao kako dolazi, sjeda u prvu klupu pred raspelom, gleda prema križu i nakon nekoga vremena ustaje i odlazi. I ohrabri se župnik zapitati ga: "Već duže vrijeme primjećujem, gospodine, da oko podne suraće u crkvu. Mene to jako raduje, ali bih rado htio znati zašto to činite. Vidiš sam vas danas kako mirno sjedite pred raspelom." "Velečasni," reče, "to je sve što činim. Sjedim pred raspelom i gledam u šutnji. On gleda mene, a ja gledam njega." On gleda mene i ja gledam njega! To je stav pred križem. A križ? Možda nam on i ne leži. Najprije: Bog na križu. Takav je on – to je ON. Naš Bog, Spasitelj, nije glumac koji nas nekim trikom želi spasiti. Ni povijest spasenja nije blockbuster. To je okrutna činjenica. Možemo li se s time nositi? Mogima je križ provokacija – škandal. Možemo li taj škandal križa prenositi našoj djeci? Možemo li im pokazivati Boga na križu? Smijemo li budućim pokoljenjima u ovome svijetu punu nasilja, mučenja i laži, šutnje i prijezira... nuditi život bez križa? Kristov križ nam doziva u svijest svu bol i sva zla koja opterećuju čovjeka svih vremena: teški teret mržnji i nasilja, kleveta i laži... Mi kršćani na križu prepoznajemo Onoga koji se poistovjetio i solidarizirao sa svima prezrenima,

Uvodna riječ

pogaženima, s onima koji su ušutkani, s gubitnicima svake vrste... A takve svednevi-
ce susrećemo na našim nogostupima. Često smo to i mi sami. O, koliko je samo gubi-
taka u ljudskoj povijesti! Patnji, krv i znoja, zlostavljanja, škandala i grijeha – pa
i u Crkvi! Sve su to porazi, križevi ljudskoga života. Naš veliki petak. Tako nas križ
podsjeća na ono što znači biti čovjek: biti smrtnik, biti grješnik, izručen samovolji
drugih... Križ nas podsjeća na to da možemo mrziti, izdavati druge, slati ih u smrt,
mucići i zlostavljati... Križ nam doziva u svijest da možemo biti promatrači tude
muke. I nisu li u ime križa u ljudskoj povijesti počinjeni toliki zločini? To je škandal,
sablazan, ali i istina križa. Stojimo pred križem koji i u nama budi pitanja i sumn-
je... Gledamo Raspetoga i On gleda nas. U podnožju križa gdje su razbijena mnoga
ljudska iščekivanja, gdje su potrošene sve ljudske snage i mogućnosti, gdje više nitko
ne vidi nadu, gdje svi šute..., čovjek svjestan vlastite grješnosti i siromaštva postaje
otvoren za nešto novo i neočekivano – za milost Uskrsa, za radost i snagu novoga
života koji izvire iz Božje stvaralačke ljubavi i vjernosti. Bog je vjeran i njegova ljub-
jav, ljubav Raspetoga, prepoznatljiva u križu, a dovršena u uskrsno jutro, oslobođa, spašava. To je Veliki petak: Božja raširene ruke, njegovo izranjeno tijelo, probodeni
bok – sve do Uskrsa – za nas... Zato se u svakoj gesti Raspetoga, u njegovim rijećima
i šutnjima, u nama budi poujerenje, vjera, neutraživa želja da gledajući njega i on vidi
nas, želja da budemo voljeni, prihvaćeni, spašeni... Stoji križ i na njemu visi naš
Spasitelj. Na svakome mjestu i u svaku vrijeme – On nas s križa gleda. Izložimo se
njegovu pogledu koji prodire u našu prošlost, oku koje vidi svu što se krije u nama...
Njemu koji svojim pogledom prožiže sav naš talog i naplavine života, ali i oživljuje
radost nade susreta u vječnosti. On gleda mene i ja gledam njega. To je Veliki petak.
I još više. To je naš Uskrs. Neka vam bude radostan!

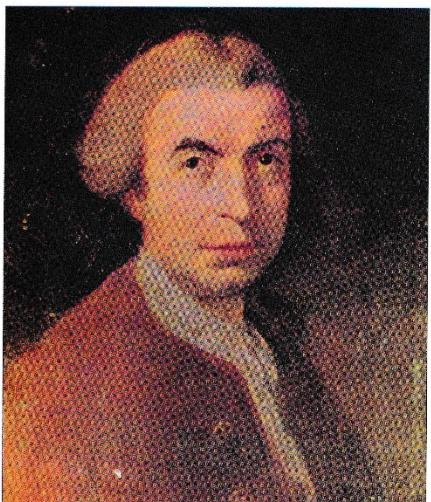
p. Ivan Koprek, SJ,
provincijal

P. Josip Ruđer Bošković

(18. svibnja 1711. – 13. veljače 1787.)

Nepoznati znanstvenik iz 18. stoljeća

Poznato je da je sv. Ignacije, između ostaloga, veliku važnost pridavao znanstvenom angažmanu članova svojeg Reda. Na tome su tragu djelovali mnogi njegovi sljedbenici – isusovci. Među njima treba istaknuti i hrvatskoga isusovca iz 18. stoljeća – p. Josipa Rudera Boškovića. Ove se godine navršava 300 godina od njegova rođenja.

Za mnoge je Bošković nepoznata osobnost. Mnogi ne znaju da je upravo on jedan od najvećih umova 18. stoljeća, koji

je svojim dostignućima na području znanosti – matematike, fizike, astronomije, hidrografije, arhitekture i filozofije – stekao svjetsku slavu. Proputovavši gotovo čitavu Europu Bošković je ostavio trag u mnogim zemljama, koje su njegove univerzalne znanstvene reference nagradivale dopisnim ili stalnim članstvom u akademijama znanosti, od Pariza, Bolonje, Londona do St Petersburga.

Josip Ruder Bošković rođen je 18. svibnja 1711. godine u Dubrovniku, kao sedmo od devetoro djece majke Paule, rodene Bettera, i Nikole Boškovića, trgovca podrijetlom iz istočne Hercegovine. Bila je to uvažena i pobožna gradska obitelj. Četvero je djece izabralo redovničko zvanje. Sestra Marija postala je dominikanka, Ignaci je dominikanac, a Bartol (Baro) i Josip Ruder isusovci. I ostala su djeca imala važnu ulogu u hrvatskoj kulturnoj povijesti. Tako je, primjerice, Petar bio poznati hrvatski književnik i prevoditelj, a sestra Anica spada u krug prvih velikih ženskih imena hrvatske književnosti.

Svoje rane godine Ruder je proživio u Dubrovniku, gdje je započeo školovanje u Collegium Ragusinum (kolegij su otvorili isusovci 1684. godine, a vodili su ga

Aktualno

sve do ukinuća Reda 1773. godine). Odlučuje stupiti u Družbu Isusovu. Zbog svojih intelektualnih i moralnih darova, u očima dubrovačkih isusovaca koji su ga poslali u novicijat u Rim, Ruder je bio "mladić velikih obećanja".

Nakon novicijata Ruder nastavlja studij na Collegium Romanum. Najprije se posvećuje filozofiji, koja je u ono vrijeme obuhvaćala i matematiku, fiziku, astronomiju. Tu upoznaje Newtonove misli i oduševljava se za njih. Tijekom studija pokazivao je istančan osjećaj za starogrčku znanost. Temeljito je, uz Euklida, proučio misao Galileja, Descartesa, Newtona i Leibniza.

Od 1733. godine Bošković je bio učitelj gramatike, a potom, 1740. godine, postaje "javni profesor matematike" u sklopu studija filozofije na Collegium Romanum. Za svećenika je zaređen 1940. godine. Iste godine je 5. studenoga na oltaru sv. Alojzija u crkvi sv. Ignacija u Rimu proslavio svoju mladu misu.

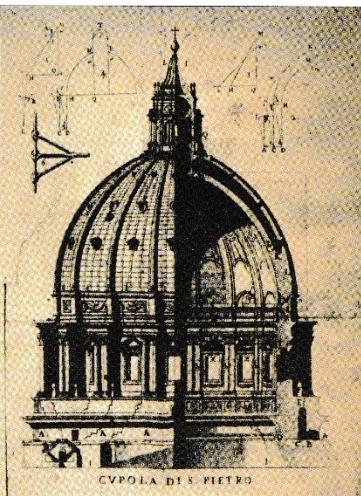
Već je 1736. godine Bošković objavio svoje prvo djelo "De maculis solaribus". U pedeset godina znanstvenoga rada napisao je više od sedamdeset knjiga iz različitih znanstvenih područja: matematike, astronomije, fizike, geodezije, meteorologije, graditeljstva, arheologije, književnosti, filozofije, pa i diplomacije.

Najviše je njegov talent blistao u teorijskoj matematici, posebno u geometriji. To potvrđuje njegovo djelo u tri sveska "Elementa universae matheseos" (1752.–1754.). U tomu djelu, koje je bilo namjenjeno studentima, predstavio je teoriju konusnih presjeka i transformaciju geometrijskih mjestra.

Znanje iz matematike (geometrije) Bošković je primjenjivao i u praksi, posebno u rješavanju nekih tehničkih problema. Njegovom ekspertizom pukotina na kupoli bazilike sv. Petra u Rimu

1742. godine započela je nova era u egzaktnu pristupu stabilnosti građevina. Osim toga rješavao je probleme i mnogih drugih građevina, primjerice carske biblioteke u Beču, crkve sv. Ženevije u Parizu...

U vremenu od 1752. do 1781. godine Bošković je izradio nekoliko hidrotehničkih ekspertiza za rijeke, močvare, vodovode i vodoskoke. Prva takva ekspertiza nastala je po nalogu pape Benedikta XIV. početkom 1752. godine, a bavila se štetama na kolčanim prijevojnica

plovnoga rukavca rijeke Tibera. Svakako, najučinkovitija je ekspertiza bila ona u kojoj je predložio prokopavanje oteretnoga kanala kojim bi se spriječilo da rijeka Arno plavi graničeno područje Lucce i Toscane. Jednakoj je djelotvorno obavio vještacenja za pet talijanskih luka: Fiumicino, Terracina, Magnavacca, Rimini i Savona.

Godine 1764. Bošković postaje profesorom matematike na obnovljenom Sve-

učilištu u Paviji. U dokumentu kojim ga pozivaju za profesora toga Sveučilišta stoji da "posjeduje oštar um, čudesnu sposobnost rasudivanja i poimanja, kao i veliku oštromost razlaganja".

Sredinom svibnja 1760. godine Bošković je navratio u Englesku gdje je na prijedlog engleskih astronoma Bredlyja i Maskelynea izabran za člana Royal Society. Potom je 1770. godine pozvan u Milano, gdje je za njega austrijski guverner Milana, grof Firmian, osnovao katedru za optiku i astronomiju.

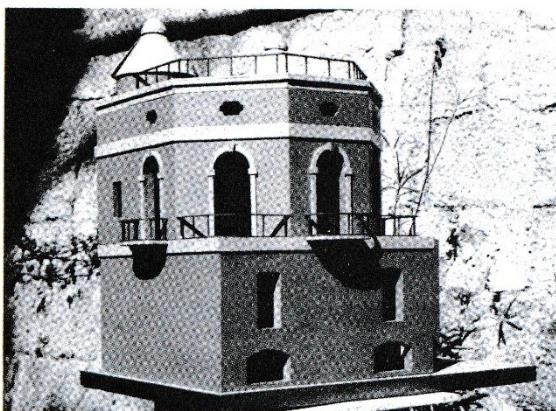
Po Boškovićim je nacrtima sagrađena zvjezdarnica u kolegiju "Brera" gdje je on sam razvio velik teorijski, ali i – posebno – praktični rad iz astronomije. S optikom se Bošković bavio i u Parizu gdje se pokazao osobito uspješan u konstrukciji optičkih, astronomskih i geodetskih instrumenata (geodetski stalci, ura nijhalica, nova vrsta dalekozora). Zbog toga je dobio i francusko državljanstvo. Upoznao se s nizom istaknutih pariških astronomova i matematičara, s kojima je živo suradivao i koji su ga cijenili, posebno Lalande, La Condamine, Messier, Clairaut.

Od mnoštva Boškovićevih radova najpoznatije je opsežno djelo (u dva izdanja: Beč 1758. i Venecija 1763. godine): "*Philosophiae naturalis redacta ad unicam legem virium in naturae existentium*". U njemu je, na originalan način, predstavio svoj sustav prirodne filozofije. U prvome redu riječ je o teoriji silâ (*theoria virium*), koja tumači i strukturu tvari i sve do tada poznate prirodne pojave.

Polazeći od analogije i jednostavnosti prirode kao

svojega prirodno-filozofskog polazišta, Bošković je dokazao da načelo neprekidnosti (*lex continuitatis*) vrijedi u prirodi i geometriji (ništa se u prirodi ne događa skokom!) i oblikovao je vlastitu neprekidnu krivulju silâ (*curva Boscovichiana*) koja je na vrlo velikim distancama opisivala djelovanje Newtonove gravitacije, na malim distancama tumačila pojmove kohezije i fermentacije, a na vrlo malim opisivala djelovanje odbojne sile. Zaključio je da je tvar sastavljena od nedjeljivih i nепротеžних točaka koje su obdarene silama i međusobno odijeljene nekim razmakom.

Suvremena fizika svojim otkrićima u području mikrosvjeta i ultramikrosvjeta potvrđuje i pokazuje da je Bošković svojom teorijom prirodne filozofije stajao ispred svojega vremena, na putu koji vodi od Newtonove dinamičke sinteze univerzuma do Einsteinove teorije relativnosti i pokušaja dinamičke sinteze mikrosvjeta teorijom jedinstvenoga fizičkog polja.

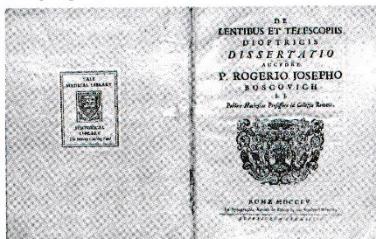

Bošković model za dogradnju zvjezdarnice u Breri

Bošković's model of the Brera Observatory

Aktualno

Odmakom od tradicionalne materijalističko-korpuskularne teorije Bošković je ponudio dinamističko-atomističko objašnjenje prirode, a ispravnost tog pogleda kasnije će pokazati razvijena kvantna fizika. Otkriće "kvarkovnoga sužanjstva" 1963. godine potvrđuje Boškovićevu hipotezu većega broja odbojnih polja i čestica različitih struktura ("današnji" kvarkovi i antikvarkovi, nukleoni, atomske jezgre, atomi, molekule...).

U svojoj je teoriji Bošković prvi razradio spoznaje koje (barem kvalitetno) vrijede još i danas. Valja za to iznijeti tri primjera: prvo, polja (snaga) koje „drže svijet na okupu“, što ih danas nazivamo nuklearne, odnosno atomske snaže poveznice su koje određuju temeljne ćelije svih čvrstih i tekućih oblika materije. Te se snaže pri većim udaljenostima naizmjerno privlače i odbijaju, pri čemu nastaju meta(stabilne) pozicije mikrodjelića, odnosno atomi u molekulama, krutim tijelima, tekućinama itd. Drugo, važan je i geometrijski poredak (struktura) osnovnih ćelija, a ne samo vrsta (primjerice grafit, dijamant i ostali ugljici koji imaju različite izglede, boje, čvrstoću... jer su atomi u njima različito poredani). Treće, pri istraživanju mikrokozmosa zakazuje zdrav ljudski razum, čak je ponekad kontrapunktivan. Napredak se ponekad mora postići putem gubitka očiglednosti. Primjer za to je Boškovićeva filozofija prirode. Naime, u njegovoj teorije "puncta" matematičke su točke opisane kao neizmjerivo ma-

lene. Unatoč tomu posjeduju masu i podlježu tromosti i sili teži.

Kao što je nekada sv. Ignacije dobro uočio da mu je potrebna škola ako želi djelovati apostolski, tako je i Bošković u doba prosvjetiteljstva, kada su se na sve strane počeli veličati razum i znanost, jasno uočio da takvu svijetu treba donijeti Boga na krilima znanosti. Bio je velik znanstvenik i dubok vjernik izrastao iz tradicije ignacijske duhovnosti koji je pokazao vezu između znanosti i vjere.

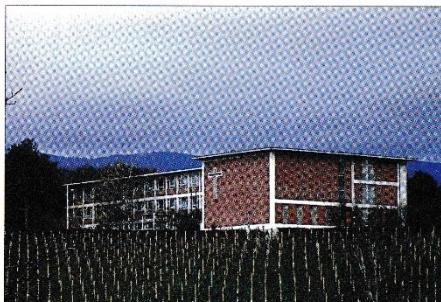
O tomu odnosu na kraju "Philosophiae naturalis redacta ad unicam legem viuum in naturae existentium" čitamo: "Preostaje još da istaknemo to da nitko tko je pri zdravoj pameti ne može sumnjati da Onaj tko u uređenju prirode pokazuje toliku dalekovidnost, a prema nama toliko dobročinstvo, već time što nas je izabrao i što se brine za naše potrebe i probitke nije htio učiniti još i to da nam se otkrije objavom da bismo ga što bolje spoznali, poštivali i ljubili, i to zato jer je naš um toliko ograničen i nesposoban da jedva po sebi može da išta spozna. Kad smo već dотle došli, vrlo ćemo lako shvatiti koja je među tolikim vrlo apsurdnim i posve krivo tumačenim objavama jedina prava. Međutim to prelazi okvire prirodne filozofije, o kojoj sam u ovom djelu iznio svoju teoriju i iz koje sam na kraju ubro ove tako obilne i značajne plodove.“ (br. 558)

Veliki matematičar, fizičar, astronom, hidrograf, geodet, optičar i filozof – sjevrsni polihistor – isusovac J. R. Bošković umro je 13. veljače 1787. godine u Milunu i skromno je pokopan u jednoj milanskoj crkvi. Njegovo ime nosi jedan krater na Mjesecu te Institut za znanstvena istraživanja na području atomske fizike u Zagrebu.

Stoljeće isusovaca na Fratrovcu 1911.–2011.

p. Tonči Trstenjak, SJ

Svima je poznato da je p. general Franz X. Wernz 5. kolovoza 1909. osnovao samostalnu Hrvatsku misiju Družbe Isusove i da je za prvoga superiora imenovao p. Ivana Ev. Kujundžića koji je preuzeo službu 30. studenog iste godine. Bio je to početak Hrvatske pokrajine Družbe Isusove. Već 10. siječnja 1910. p. General osniva novicijat u Palmotićevoj ulici, a za prvoga učitelja novaka imenuje p. Franju Bellera. Manje je međutim poznato da se već tijekom 1910. vodila prepiska između p. superiora i p. Generala o kupovini vile za novake. Dana 23. travnja 1910. p. General hvali potrebu kupovine vile zbog zdravlja novaka, ali upozorava da ni Hrvatska misija ni Austrijska provincija nemaju novca za kupnju i da je potrebno dobro razmotriti situaciju prije nego što se donese odluka, tim više što su već posudili 77.597 kruna za gradnju nove zgrade novicijata. Prva petorica novaka (tri skolastika i dvojica č. braće) ulaze u tu novu zgradu novicijata 12. listopada 1910. Na pismo p. F. Bellera od 31. siječnja 1911. u vezi s njegovom akcijom skupljanja novca za kupovinu vile, p. General odgovara 2. travnja i pohvaljuje njegovu aktivnost, ali upozorava na oprez zbog velikih dugova koje Hrvatska misija već ima. Ipak, odobrava kupnju ukoliko se nađe novac. I novac se našao. Zagrebački prvostolni kaptol 26. kolovoza 1911., na molbu isusovaca, donosi odluku da se iz Zaklade kardinala Haulika posudi 24.000 kru-

na za kupnju imanja za vilu. Kupljeno je imanje zagrebačkoga slastičara Koudelke na Novoveštini kod Zagreba, današnji Fratrovac. Imanje i vilu trebalo je prilagoditi potrebama novaka pa je za tu priliku tadašnji pomoćni zagrebački biskup Antun Bauer, kasniji nadbiskup, na zamolbu p. F. Bellera, darovao oveću svotu novca. P. General u pismu p. F. Bellera od 5. prosinca 1912. izražava radost i čestita na uspješnoj akciji koju kupnje i obnove vile i moli ga da u njevovo ime izrazi zahvalnost biskupu A. Baueru *“zum grossen Geschenke”* – za obilat dar.

Od Novoveštine do Fratrovca

I tako je vila na Novoveštini bez velikih pretencija ušla u isusovačku povijest. Budući da su na njoj radila braća i pomagali novaci, susjedi su ih slušali dok su jedan drugoga oslovjavali s “frater”, kako je to među isusovačkom braćom

bilo uobičajeno, pa je imanje malo-pomalo po tome već tridesetih godina do-bilo naziv – "Fratrovac". Kada je na Jordanovcu 1930. sagrađena nova zgrada novicijata, dolaskom novaka iz Ljubljane na Laščinu, ostvarili su se uvjeti da vila opet pripadne novicijatu, a ne više rezidenciji. Od 1933. vila je pravno pod upravom novicijata, a kasnije, do 1961. g., Kolegija na Jordanovcu.

Od godine 1935. na Fratrovcu kao eko-nom stalno boravi br. Mato Jurić, koji brine za zgrade, životinje, voćnjak i oso-bitno za vinograd koji je pokrivaо cijelu jugozapadnu padinu. Budući da na Fra-trovcu i Jordanovcu u ono vrijeme nije bilo podruma, vino se čuvalo u podru-

mu rezidencije u Palmotićevoj dok nije konačno u novoj vili uređen prikladan podrum. Brata M. Jurića će na časnu poslu vinogradara i podrumara zamije-niti krajem četrdesetih godina br. Drago Ivasić koji će taj posao obavljati doslovno do svoje smrti u srpnju 1988. g. Te jeseni '88. dolazi na Fratrovac br. Mato Vlahović i on će vinogradarstvo i podru-marstvo uz pomoć vrsnih stručnjaka i nove tehnologije s vremenom podići do vrhunske kvalitete. Od 1996. u tomu mu je poslu od velike pomoći bio br. Jure Marić, osobito za vrijeme obnove vino-grada 2001. g.

Svakoga bi dana jedan brat u šest u ju-tro zaprežnim kolima išao s Fratrovca u

Aktualno

Palmotićevu da odveze potrebito (mljeko, meso, voće i druge proizvode ekonomije), a doveze kruh i napoj za svinje. O životinjama je dugih desetljeća brinuo br. Antun Ahačević, koji je posljednji vozio zaprežna kola svako jutro kroz ulice Zagreba do rezidencije i natrag. To je trajalo do polovice 60-ih godina kada je kupljen prvi automobil. A napoj za svinje na fratrovačku se ekonomiju iz naših zagrebačkih kuća dovozio do 2003. g., do kada su uzgajane svinje.

Za novu zgradu vile Gradske poglavarnice Zagreba izdalo je 6. studenog 1937. građevinsku dozvolu. Te 1937. nepoznatim je fotograf ovjekovječio izgled stare vile i cijelogra brijega. Odmah se pristupilo gradnjici, a već 8. lipnja 1938. u novu su zgradu vile uselili prvi stanari: p. M. Kuluncić i č. braća M. Jurić, Brič i Menglić. Bila je to prva isusovačka zajednica sa stalnim boravkom na Fratrovcu. Stara vila, koja se nalazila točno ispred sadašnje zgrade rezidencije, uz put, zbog trošnosti je srušena.

Od novicijata do samostalnosti

Za Fratrovac je sudbonosan 28. kolovoza 1943. kada, protjerani od njemačkoga Wermachta – koji je našu zgradu na Jordanovcu pretvorio u stožer oklopnih divizija za Balkan – s Jordanovca stižu novaci i privremeno useljavaju u zgradu vile. Bili su to dani puni dramatike, a posljedice će dosezati do početka demokratskih promjena 1990. kada zadnji, sada komunistički "okupatori" odlaze s Jordanovca. Budući da su se nakon Njemaca u našu zgradu na Jordanovcu uselili partizani, poglavari su shvatili da je potrebno misliti na novo rješenje za novicijat. Zato 1956. vlastitim snagama novaci i skolastički, po zamisli fr. Robertha Bačvarija, dograđuju zgradu vile.

Kao zidarski majstor osobito se isticao br. Franjo Sabolić, koji je ujedno duga desetljeća vodio brigu za voćnjak i pčelinjak.

U isto je vrijeme, na ulazu u ratni bunker u šumi, od zelenoga sljemenskog kamena sagrađena predivna kapela Lurdske Gospe. Tome šumskom svetištu 1965. pridodan je Križni put po zamisli i nacrtima fr. Tončija Trstenjaka. On će ujedno od terracote izraditi reljefe križnoga puta, koji će 19. kolovoza 1966. svečano blagosloviti tadašnji zagrebački nadbiskup kard. Franjo Šeper. Sve zemljane i građevinske radove izveo je br. F. Sabolić s novacima.

Fratrovac nakon pola stoljeća u vlasništvu isusovaca napokon 1961. g. stječe svoju samostalnost. Prvim rektorom novicijata, za Ignacijsko 1962. g., imenovan je p. Ivan Kukula, dotadašnji provincijal.

Od sjemeništa do Doma za starije i bolesne

Novo se poglavljje Fratrovca ispisuje od 1967. kada se u voćnjaku počela graditi zgrada sjemeništa "A. Bea". Nova je zgrada sagrađena zahvaljujući zalaganju p. Ivana Fučeka, tadašnjega provinciala, i po idejnim nacrtima arh. Zlatka Vrkljana. Gimnazija je proradila 1969., a ukinut će je već 1973. U prvoj godini je imala 75 daka. Sjemenište je službeno otvoreno 9. svibnja 1971. U zgradi je uređena kapela Srca Isusova, umjetničko djelo p. Marijana Gajšaka, koji će tu od 1980. imati svoj atelje do prerane smrti 1993.

Zbog novih prilika nije bilo prikladno da novicijat bude uz sjemenište. Novicijat je stoga 1977. opet potraživao novo borbavište, ovoga puta u našoj rezidenciji u Splitu. Na Fratrovcu se održavaju mno-

Aktualno

gi važni domaći i međunarodni skupovi. Održano je čak 35 obiteljskih ljetnih škola.

Treći put u svojoj povijesti zgrada vile se preuređuje 1978.: sada u Dom duhovnih vježba i za potrebe Bračnih susreta. Najveći dio sredstava dala je Europska zajednica Bračnih susreta. Tu je smještena treća probacija, a razvio se vrlo intenzivan apostolat s Bračnim susretima, duhovne vježbe, seminari duhovne obnove i sl.

Kako do 2000. g. sjemeništarci nestaju, tadašnje vodstvo Provincije nekadašnje sjemenište pretvara u Kolegij A. Gabrić koji, nažalost, naglo gubi svoj smisao kao odgojna ustanova. Zato se opet razmišlja o prenamjeni. Četvrti put u kratkoj povijesti, 2002., počinje novo preuređenje nekadašnje vile u Dom za starije i bolesne isusovce. Zamisao je to provincijala Ivana Macana, a radeće vodi p. Ivica Hadaš. Vila se podiže za jedan kat i dobiva potpuno drukčiji izgled. Već se sljedeće godine (2003.) useljavaju stariji i bolesni iz naših kuća na Fratrovac.

Naši zgradu sjemeništa potpuno napuštaju i ona se 2005. unajmljuje za francusku školu i njemački dječji vrtić. Godine 2004. novi poglavar, p. Stipo Balatinac, gubi naslov rektora i postaje superior rezidencije DI sv. Stanislava Kostke. U Domu za bolesne i nemoćne bolničko osoblje, na čelu sa s. Natalijom i č. bratom Ivanom Olujićem, velikom se ljubavlju brine za desetak isusovaca kojima trebaju njega i pažnja. Od onih koji su tu došli već 2003. njih 18 se preselilo u naručje Oca nebeskoga i sada ih doživljavamo kao zagovornike na nebu. Braća Ilija Dilber i Antun Đakovac, koji su u Domu od 2003., svjedoci su kako oni koji na Fratrovac stignu na vrijeme imaju šansu dugo i ugodno živjeti svoju starost.

Prema novom uzletu

Tijekom 2003. g. na istočnoj padini od stare gospodarske zgrade podiže se potpuno nova gospodarska zgrada s prikladnim podrumom. Početkom svibnja 2004. nastaje medijska hajka zbog toga što zgrada nije imala ni lokacijsku ni gradevinsku dozvolu. Upravni sud donosi 2010. g. konačnu presudu o rušenju te nove zgrade. Srećom je već bio pokrenut postupak legalizacije i ishodenja lokacijske dozvole za gradnju naše bogoslovije na Fratrovcu 42 (stara gospodarska zgrada) i Doma duhovnih vježba u zgradici nekadašnjeg sjemeništa. Lokacijska je dozvola potpisana na Stepinčevu, 10. veljače 2011., a dobila je svoju punomoćnost na dan rođenja p. A. Gabrića, 28. veljače. Tim su dokumentom svi objekti na Fratrovcu dobili svoj legitimitet s otvorenom mogućnošću za prenamjenu.

Tijekom jeseni 2009. i proljeća 2010., kako smo već spomenuli, ureden je novi podrum s najsvremenijom tehnologijom za proizvodnju vina, a istodobno je poboljšana kvaliteta i olakšan rad podrumaru i vinogradaru br. Mati Vlahoviću. Koliko nam je porasla kvaliteta vina, svjedoči činjenica da smo za naš vrhunski Chardonnay i Traminac iz berbe 2009. dobili na sajmu vina u Petrinji zlatnu i srebrnu diplomu. Ovoga smo proljeća iskrčili stari vinograd i pripremili zemlju za nove nasade.

Obnovljeni su plastenici u povrtnjaku za koji već desetljećima vrlo kvalitetno brine br. Ivan Mikec. Članovi rezidencije cijele godine uživaju u vlastitom povrću od kojega se posebno kvalitetom i okusom izdvaja fratrovački paradajz, zahvaljujući sjemu koje br. I. Mikec ljubomorno čuva i uzgaja.

Na ulaznom atriju s istične strane pokrivena je 2010. g. terasa koja svojom ljepotom zadivljuje svakoga našeg gosta.

Aktualno

Tu se tijekom toplih mjeseci odvija gotovo sav društveni život fratrovačke zajednice.

Tijekom 2010. na Fratrovcu su se cijele godine izmjenjivali bageri i majstori. Srušena je živica na istočnoj strani puta, proširena cesta i postavljena nova željezna ograda. Sva su vrata na naš posjed automatizirana, a kontroliraju ih kamere kojima upravlja središnje računalo. Srušeni su neki ruševni objekti, poput garaže i staklenika na sjevernome ulazu. Tako je zgrada rezidencije dobila svim nove okvire i zasjala u svoj svojoj ljepoti.

U šumi su uredeni putovi, a u planu je potpuna obnova zubom vremena ošte-

ćena Križnoga puta. Ovoga bi pak proljeća na mjestu staroga i neupotrebljiva gospodarskoga objekta trebala niknuti nova zgrada s višenamjenskom svrhom, u prvome redu za naše skolastike filozofe. U planu je skoro preuređenje zgrade nekadašnjega sjemeništa u Dom duhovnih vježba s prikladnim apartmanima za boravak gostiju i dvoranama za višenamjensku upotrebu. Nadamo se da će nakon preuređenja to postati najveći duhovni centar naše Hrvatske pokrajine DI.

Tako stogodišnjak Fratrovac, u godini svojega jubileja, uz Božji blagoslov, opet kreće na novi uzlet.

Ignacićev put

60. obljetnica posvete Hrvatske pokrajine Družbe Isusove Bezgrješnomu Srcu Marijinu

p. Petar Galauner, SJ

Na blagdan Žalosne Gospe 15. rujna 1951. provincial p. Karlo Grimm svečano je posvetio našu Provinciju Bezgrješnomu Srcu Marijinu. Bilo je to na kraju njegova 12-godišnjega provincialata. Teške su bile godine njegove službe za vrijeme rata, ali poraće je bilo još teže. Kioničar piše: "Stradaju članovi, stradaju kuće, svestrani rad biva uništen. Sve sami teški udarci..." U razgovoru s p. Gruberom, prije njegova odlaska u Vojvodinu 1946., p. Karlo ovako opisuje konkretnu situaciju: "Čitava je zemlja postala koncentracijski logor. Dan za danom ima stotine tisuća prognanih, za-

tvaranih, ubijanih. Svaki dan sam spremam da i mene odvedu."

U toj općoj nesigurnosti, koja je potrajava i sljedećih godina, p. Karlo poziva Provinciju da se posveti Bezgrješnomu Srcu Marijinu. U pismu od 28. kolovoza 1951. poručuje: "Ovo je vrijeme kršćanske obnove u nutarnjosti drage Crkve pod zaštitom žive Djevice Majke, u sjaju njezina Bezgrješnog Srca. Mi nismo samo Družba Isusova, nego i Družba Marijina. Sazrela je misao da se posebno posvetimo našoj Gospici, da pronademo jedno otajstvo, koje će biti poseban naslov za nas i za našu Provinciju."

Preč. p. General je tu namisao odobrio. Provincija je posvećena Bezgrješnomu Srcu Marijinu. A p. Grimm, poznat kao velik štovatelj Marijin, umro je na sam blagdan Bezgrješnoga Srca, kada je u kućnoj kapelici prvi put obnavljana posveta.

Uz drugu godišnjicu posvete novi provincial, p. Kukula, piše: "Premda smo se istom prije dvije godine posvetili Srcu Marijinu, ipak već sada vidimo očite plobove posvete. Marija nas je u mnogostrukim apostolskim poslovima vodila, u svagdanim brigama i nevoljama pomagala, u raznim tjeskobama tješila, u gjeckojoj opasnosti i zaštitila." A bilo je to još uvjek vrijeme rigidna i agresivna ateizma.

Na blagdan Kraljice Družbe Isusove 22. travnja 1958. ostvarila se davna želja p. Grimma da dobijemo jednu zajedničku

Gospinu sliku koja će biti vanjski znak i poveznica naše posvete. Izabrana je svima nama poznata i draga slika Bezgrješnoga Srca Marijina s pozivom: **ACCEDAMUS AD MATREM PROVINCIAE!** – Pristupimo Majci Provincije!

Novi provincijal, p. Fuček, u svojemu pismu od 8. prosinca 1962. piše: "Ova nam slika ukratko postade najdražom od svih Gospinih slika. Naši je dragi novaci primaju na ulasku u redovnički život. Skolastiци i braća je časte. Svi je čuvamo kao sveti amanet Provincije. Uz redovnički križ ona nam je najmilije znamenje."

Na blagdan Imena Marijina sljedeće godine p. provincijal nam svojim pismom iz Rima poručuje: "Neka nam Bezgrješno Srce Majke Provincije, od kojeg sve primamo i u budućnosti sve očekujemo, bude uistinu Majkom, Pomoćnicom, Za-

govornicom, čvrstom Obranom i sigurnim Utočištem! Po njemu da u našem lomnom biću odsijeva prava iskrena poniznost s čvrstim pouzdanjem i nepročunatom velikodušnošću, kako bismo živjeli i sve radili u duhu vjere, prožeti jedino vrhunaravnim motivima slave Božje i spasenja duša."

I tako smo iz godine u godinu obnavljali posvetu, osobno i zajednički, svih ovih 60 godina. Nastojali smo po toj posveti živjeti. I plodovi nisu izostali. Zaista smijemo reći: Po Mariji nam Gospodin učini djela velika! Da nanižemo samo ona koja su vidljiva i opipljiva.

Provincija je obogaćena s četiri marijanske crkve: Jordanovac, Opatija, Otok Gospe od Milosti, Fratrovac. Crkva Majke Božje Sljemenske postaje župa i dobiva natrag svoju kuću. U Višnjevcu je p. Haramija sagradio crkvu Rođenja BDM. U Zagrebu je, nastojanjem p. Dračka, osnovana župa Žalosne Gospe u Španском. U Beogradu je zauzimanjem p. Cindorija obnovljeno štovanje Beogradskie Bogorodice. U Zagrebu na Jordanovcu otvoreno je 8. prosinca 2009. bolesničko prihvatilište Marijin dom.

Cenacul svake prve subote na Jordanovcu, koji već 14 godina vodi p. Jedvaj, po-prima nacionalni karakter jer ga prenosi Radio Marija. Glavni urednik toga radija je već deset godina p. Fridl. U službi širenja štovanja Blažene Djevice Marije je i »Glasnik Srca Isusova i Marijina«.

K tome treba pribrojiti tolike propovijedi koje su izrekli isusovci, posebno za vrijeme pučkih misija i u velikim marijanskim svetištima: Mariji Bistrici, Aljaštu, Pleternici, i sve one nabavljene kipove Fatimske Gospe. Dakako, ovamo ubrajamo i sve one članke i knjige koje su u čast Marije napisali naši oci, posebno p. P. Belić, p. Antolović, p. Katalinić, koji su bili i članovi Međunarodne marijan-

Aktualno

ske akademije. Iz mariologije su doktorirali p. M. Belić i p. Katalinić. P. Brajičić je napisao vrijedan komentar 8. poglavlja Dogmatske konstitucije *Lumen gentium*. Tu su i tri vrijedne knjige o Mariji: "Evo ti majke" p. A. Weissgerbera, "Najvjernija odvjetnica naše Crkve..." p. M. Škvorce i "Mariologija..." p. A. Schneidera. Treba spomenuti i "Gospino ognjište" koje su s velikim žarom šezdesetih godina izdavali naši bogoslovi.

Zajednica kršćanskoga života, Marijina legija i ogranci Marijinih kongregacija, koje se okupljaju u našim rezidencijama, prožete su jakom marijanskom notom. U Splitu i Dubrovniku se iz godine u godinu sve svećanije slavi blagdan Lurdske Gospe. IKG – Isusovačka klasična gimnazija u Osijeku – od svojega početka koncem rujna hodočasti u Aljmaš. U proljeće 2010. dvojica su naših otaca, p. M. Szentmartoni i p. M. Nikić, imenovani u Medunarodnu komisiju za Međugorje.

Prije pet godina p. provincialj I. Koprek pokrenuo je svibanjsko hodočašće isusovaca, isusovačkih suradnika i prijatelja u svetište Majke Božje Bistričke.

S velikom radošću i zahvalnošću gledamo na tu marijansku dinamiku Provincije tijekom ovih 60 proših godina. Gospa je bila prisutna među nama i majčinskim zagovorom pratila naš rad i naš život. O svemu tome u ovoj jubilarnoj godini molitveno razmišljamo. Pitamo se: kako ovu posvetu nositi naprijed? Što mi očekujemo od Gospe? Što Ona očekuje od nas? Tražimo i novu poveznici, novi vanjski znak, koji će nas trajno podsjećati na našu posvetu.

Papa Benedikt XVI. posvetio je 12. svibnja 2010. u Fatimi svećenike cijelogra svijeta Bezgrješnom Sreću Marijinu. I to je za nas znak i nov poticaj.

Biti i graditelj!

p. Vinko Maslać, SJ

U ono vrijeme rekoše poglavari da se treba prema Beogradu kretati! Kao sv. Ivan Kapistran u svoja vremena! Malo jaka usporedba, oprostite. Ali kada već zagrizoh, onda treba i dovršiti.

Velikom zauzetošću prethodnoga župnika prikupljena su i sredstva i potaknuti neki mogući izvori za dobivanje pekulija za obnovu našega hrama sv. Petra u Beogradu. I onda se dogodi da ti vlastiti poglavari daju odlične preporuke i tako iz Matice stigne dodatna injekcija kojom smo započeli radove. Nakon dugih obećanja od strane države Republike Srbije da će pomoći u obnovi kulturnoga i duhovnoga hrama odlučismo se na nesigurno ipak krajem sedmoga mjeseca krenuti u akciju.

Krenuli smo u traženje izvođača za grube građevinske radove oko saniranja zidova i dvorišne platforme oko crkve. Opet preko dobrih ljudi namjerismo se na odlična operativca koji se nije nimalo obazirao na poteškoće oko otežana pristupa strojevima, već je odmah rekao da nema toga sto živ čovjek ne može odraditi. I tako je i bilo.

Naravno da je i puk Božji bio pitan! Svi su bili za akciju. Ali kada je počelo i kada je na prvoj nedjeljnoj misi u maloj dvorani jedna vjernica pala u nesvijest od zagušljivosti, malo su se zamislili. Ne, nisu posustajali u potpori. Dapaće, bili su i ostali vrlo velikodušni u daru, radu i potpori – prema svojim ograničenim mogućostima, naravno.

Da ne bi sve išlo tako glatko, pobrinuli su se susjedi koji su nam zabranili izvođenje radova kako je to predvidio Grade-

vinski fakultet u svojoj studiji i projektu, a općinska tijela odobrila. Malo smo i poslušali, a onda nakon nekoga vremena djelomično po svojemu odradili. Tu su i drugi susjedi (naša za njihovim!) kojima je buka građevine činila stalnu muku jer im je zid naslonjen na našu crkvu i nemaju svojih nego samo naše temelje pa im se tresu... Malo prijetnja, malo neformalnih razgovora, kava i sokova te je i ta prijetnja prošla ili, još bolje, još uvijek traje!

Onda je konačno reagirala i domaća država te je stvar krenula nabolje, dapače od njih je došla spasonosna inicijativa te smo povukli neka neplanirana sredstva na našu sreću i zahvalu Bogorodici Beogradskoj. Inače, već nakon nekoliko dana naš duhovni "guru", p. Vinkov, predložio je vjernicima da se svakodnevno nakon sv. mise mole tri Zdravo Marije na nakanu završetka obnove naše crkve. I to traje bez prestanka i mnogi to mole svakodnevno i kod svojih kuća.

Čuje nebo, ne bojte se! Em dobit ekonomi u Provinciji, em subraća spremna i susretljiva – p. Cetinić je spremno pošao u Skoplje kako bi nam oslobođio teren za radove! – em prijatelji i dobročinitete-

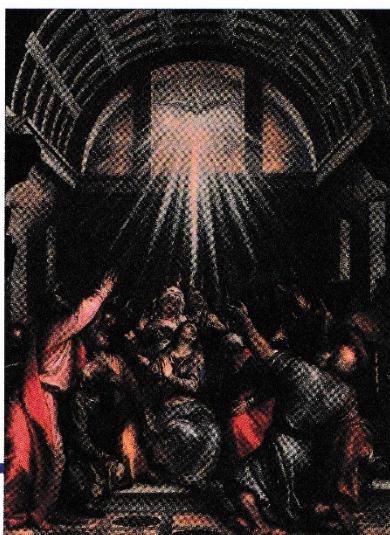
lji iz drage nam Hrvatske i Bosne i Hercegovine, em dosjetljivi bivši suradnici, em Srce Isusovo uvijek bogato! Tako se množe uvijek novi radovi, ali, Bogu hvala, ne oskudijevamo do sada ni u novcu koji nam je za to potreban.

Naravno da će biti malo improvizacije što se radovi bliže kraju; nema se kako bi se prostori uistinu primjereno dotjerali u potreban red: trebat će dodatno moliti za oltar, ambon i postolje tabernakula, kao i parcijalno ozvučenje koje montiramo, a u kući krpamo stari namještaj u nove prostore, kuhinja ostaje da se i dalje trpi onako dotrajala, ali ipak korisna, dvorište ostaje do daljnjega u betonu dok ne dodu sredstva za neko popločenje, fasadu i da hoćemo ne možemo započinjati...

I u svemu tome toliko ljudi koji kroz kuću prolaze i s kojima se kontaktira dozne i radosti i muke svoje vrste. Početni operativac još traje, dapače i ovih dana se spremamo s njim praviti ugovor o krećenju crkve, a opet jednoga dobrog majstora nakon što je primio plaću i popio vina nikako istjerati iz kuhinje koja nam je ostala jedino privatno mjesto gdje domaćica Mira hrabro i vedro nade utočište. Evo, večeras stiže vrećica iz Austrije i u njoj košulja i kravata!!! Pa se mislim što to znači? Ne bojte se, bilo je unutra i kugli i ostale čokolade.

Divno je da nas ljudi nisu napustili, nego još više traže našu potporu. Evo, ova tri dana prodoše u toliko klanjanja, misa, molitava, pjevanja, ispunjavanja da je upravo milina i obojica se osjećamo dobro, Bogu i Bogorodici hvala. Danas smo i privremeno preseljavali pa subrat već odmara u novom ozračju, nadam se snom mira.

Što da vam kažem na kraju? Dodite i vidite. Isplati se. Dvije rijeke nose milost i milosrđe! I kako da nam presuši? Dodi, Gospodine Isuse. Amen.

Uskrs i zamišljanje neba

p. Dalibor Renić, SJ

Mnogo su puta umjetnici pokušali dočarati što se to dogodilo u uskrsnoj noći u Kristovu grobu i redovito su nailazili na nesvladive zaprijeke. Kristovo rođenje, na primjer, lakše je prikazati jer je to bio događaj sličan rođenju bilo kojega djeteta. Uskrsnuće je, naprotiv, prvi takav događaj uopće, a nemamo nijednoga svjedoka koji ga je izravno vidi.

Ni teolozi nisu u boljoj poziciji. Kada žele opisati što se dogodilo, moraju se koristiti vrlo čudnim, naizgled paradoksalnim izrazima. Gospodin je uskrsnuo tijelom, no to nije bilo baš ovakvo tijelo kakvo smo mi sada. To je bio povijesni događaj, ali ne takav da bi ga novinari mogli snimiti i ostaviti snimku za buduća pokoljenja. To je bio događaj u vremenu i prostoru, ali ne baš prostorno-vremenski.

Nikakvo čudo. Uskrsnuće je događaj u kojemu se otvorila napuklina u našoj prostorno-vremenskoj dimenziji i kroz tu napuklinu zasjalo je nebo. Kroz taj procjep, u samomu Kristu uskrsnom, povezale su se dimenzija prolaznosti i dimenzija vječnosti, dimenzija zemlje i dimenzija neba. Uskrs nas neodoljivo privlači da razmišljamo o nebu.

Prvo ću vas upitati: kada ste posljednji put razmišljali o nebu? Bojam se da se mnogi uopće ne sjećaju jesu li ikada razmišljali o nebu. A i kako bi – zar nije nebo sasvim drukčije od našega svijeta te svako razmišljanje o njemu ostaje na razini alegorija, usporedbi, slike? Da, to

stoji. Međutim, mi smo ljudi bića iskustva. Ako si nešto ne možemo predstaviti, vizualizirati, teško da će doći do naše duše. Naš narod kaže: daleko od očiju, dalecko od srca. Trebaju nam, dakle, slike neba, ali ne bilo kakve. Važno je da to budu slike koje nešto smisleno i kolikotliko realno govore našim konkretnim životima. Ono čime hraniš svoju maštu, gospodari tvojom dušom.

Ako bih vas sada zapitao da zamislite pakao, mislim da tu ne bi bilo poteškoće. Odmah iz mraka iskoče crveno-crni rogonje, a nos nam se napuni sumpornim dimom i ognjem. Svi su pakleni prizori zanimljivi i tako živi kao da smo se jučer odandje vratili. Kada zbrojimo sve njegove pojave na televiziji, filmovima, u umjetnosti, nije ni čudo da nam je tako blizak. Pakao je ovlađao našom imaginacijom.

A što ako sada pokušamo zamisliti nebo? Kako izgleda? Ako ga i možete zamisliti, velika je vjerojatnost da nije neko pretjerano dinamično i zanimljivo mjesto. Andeli nježno sviraju harfe, a sveci i svetice, svatko na svojemu pamučnom oblaku, pobožno kleče raširenih ruku i gledaju božansko svjetlo, i tako zauvijek. Bez uvrede harfistima, ali zar to nije jednolično? No kako drukčije možemo zamisliti nebo, a da ne ostane neko apstraktno, daleko i monotono stanje? Hajdemo pokušati.

Uskrsno razmišljanje

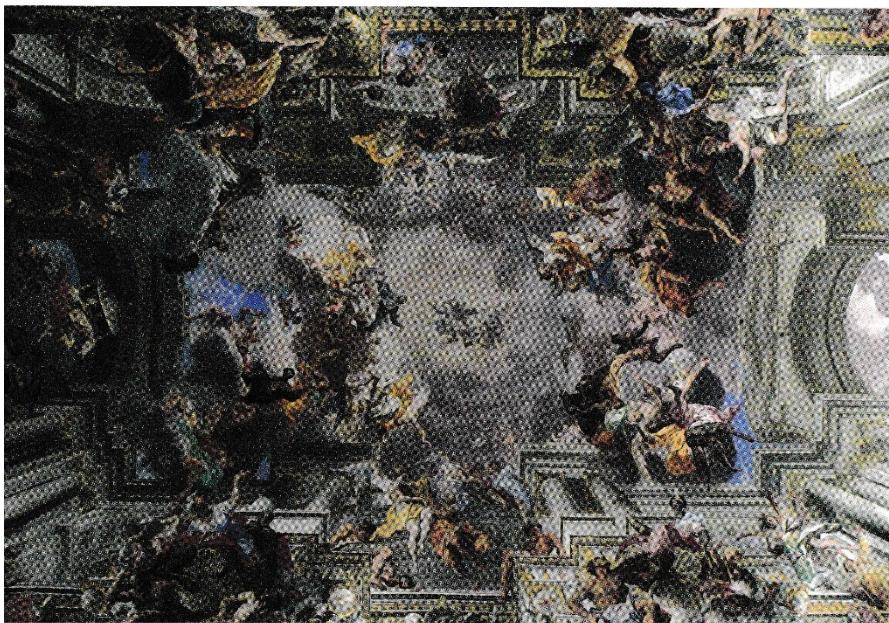
Malena djevojčica sva razdragana skakuće po vlaku. Pita je jedna gospođa: "A kamo ti to ideš?" Djevojčica ne prestaže skakutati, nego zaduhan ponavlja: "Baki, baki, baki!" Djeca rijetko kada kažu u koji grad ili ulicu idu. Niti to znaju, a nije ni važno. Znaju ono što jest važno: osobe koje će ondje posjetiti.

Možda ste primijetili da Sveti pismo često opisuje nebo kao Nebeski Jeruzalem, nebeski grad. Često čujemo mlade kako se žale da im je dosadno na selu. Lijepo, ali nakon nekoga vremena dosadno. Nema diska, nema šoping centra... U gradu se, naprotiv, stalno nešto dogada. Jelačić plac u Zagrebu, Riva u Splitu ili Korzo u Rijeci – e, takvo je nebo. Tamo je život i živost, tamo su mnoge drage osobe, tamo je Bog koji je uvijek iznova uzbudljiv, neiscrpan u svojoj ljepoti i istini.

Razlika je u tome što smo, kada idemo ulicom ili šoping centrom, zaokupljeni onim što želimo kupiti. U nebu ćemo, na protiv, biti zaokupljeni ljubavlju jednih prema drugima i ljubavlju kojom će nas Bog konstantno obasipati.

Često nam je dosadno kada smo sami ili kada smo s osobama koje ne volimo, ali nikada nije dosadno s osobama koje su nam drage. Uvijek se nađe tema za razgovor ili slično. Nebo je nešto slično tome. Ako i ne možemo zamisliti kakvo je to stanje nebo, možemo puno lakše zamisliti koga ćemo ondje sresti. Reče jedan teolog: nebo je nepoznat kraj s jednim vrlo poznatim stanovnikom. Da-pače, s milijunima!

Nebo nije prostor, nego prebivanje s drugim osobama koje volimo i koje nas vole. Vječna ljubav i vječna zabava s mnoš-

Uskrsno razmišljanje

tvom braće i sestara koje volimo i koji nas vole, i vječnost s Ocem, s Isusom, u Duhu Svetom, s Bogom koji je punina ljubavi, prijateljstva, smijeha, zabave i ljepote. Nećemo imati naša obična tijela. Imat ćemo duhovna tijela, a komunikacija će kroz ta duhovna tijela biti još bolja, izravnija.

Jedan moj duhovnik zna reći da što je više osoba koje poznaje u nebu, to u nebo sve čvršće vjeruje. Ne zato što mu je više stalo da sam sebe uvjeri u postojanje neba nekom autosugestijom, nego zato što mu je nebo bliže i opipljivije. I Zanzibar postoji, ali budući da ga ne vidimo, čini nam se tako daleko, gotovo nestvarno. Kada bismo imali nekoga poznatog ondje, taj bi nam otok bi mnogo bliži.

Medu najzagotonitija ljudska iskustva na zemlji spadaju izvješća onih koji su bili klinički mrtvi pa se vratili. Mnogi su imali takva iskustva i ona su uvijek u nečemu različita, ali se slažu da su sreli nešto što nazivaju sjajnim žarom ili svjetлом ljubavi te da su sreli druge drage osobe. Da, tu je tunel, tu su zlatna rajska vrata, ali mjesto je sporedno. Važno je da je tu bio Bog pun ljubavi i druge osobe s kojima zajedno primaju i dijele Božju ljubav. Gledajući filozofski, takva izvješća nisu sama po sebi dokaz zagrobnoga života (premda ih ne treba podcjenjivati), ali oni koji su to doživjeli nemaju više problema sa zamišljanjem neba na plastičan, životan i smislen način.

Kardinal Ratzinger, sada naš dragi papa Benedikt XVI., govori o još jednoj slici neba, za one koji žele više. Svaki i svaka od nas doživjeli smo poneki povlašteni trenutak kada nam se činilo da nam je Bog nešto bliži, kada nam je barem na trenutak bila realna činjenica da Bog stvara i drži ovaj svijet i nas osobno u svojoj ruci, da je tu, prisutan. Možda je to bilo u trenutku molitve, u euharistiji ili pak pri lijepu zalasku Sunca. Možda

u trenutku kada smo voljeli ili primili ljubav ili u momentu presudnih i dramatičnih životnih odluka i događaja. Možda je to bilo u trenutku čežnje za vječnom srećom i puninom jer kako možeš čeznuti za nečim, a da to na neki način već ne poznajes.

Činilo nam se tada da smo dotaknuli transcendenciju, ono Vječno, Sвето i Fascinantno. Kao na Michelangelovoj fresci stvaranja Adama, dušu je nakratko dodirnuo Božji prst. Sada zamislite da je taj trenutak dodira vječan. Ne vječan kao niz trenutaka. Vječnost nije mnogo trenutaka, nego kvaliteta jednoga jedinog trenutka. Možemo je pokušati predočiti kao jedan trenutak koji je tako lijep i pun veselja da se čini kao da je upio sav intenzitet beskonačnoga niza ljestvih trenutaka nebeske ljubavi.

Da zaključimo. Nebo je ozbiljna činjenica o našoj budućnosti, stanje sigurno ljepše nego što ga možemo zamisliti i opisati. Ipak, nemojmo prestati sanjati o nebu ni moliti se onima i s onima koji su već ondje. Dok se družimo s nehom onako kako možemo, očekivanje neba kao nade koju nam daje Isus Krist uskrsli i u nebu proslavljeni oplemenjuje i snaži naše živote već ovdje i sada.

Zajednica mlađih “Jordan”

Hrvoje Lončarević

Još od 1960-ih Družba Isusova ostavlja svoj trag i nudi svoje duhovno vodstvo mlađim ljudima na jordanovačkom brijezu. Dekretom od 6. siječnja 1961. zagrebački nadbiskup, kardinal Franjo Šeper, ustanovio je župu Bezgrješnog Srca Marijina na Jordanovcu, koja je nastala odcepljenjem dijelova župe sv. Petra, sv. Ivana i sv. Jeronima. Taj je trenutak značio za mnoge stanovnike Jordanovca sve do danas prisniju vezu s ocima isusovcima i veću mogućnost širenja isusovačke duhovnosti. Došavši na jordanovački brijez, isusovci su ubrzo započeli i na radu s mlađima.

Prvih tridesetak godina izmijenilo se pet generacija mlađih ljudi, od kojih je svaka imala svojega katehetu koji se brinuo za njihov duhovni, društveni i intelektualni rast. No već sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća dolazi do opadanja broja mlađih u zajednici i zajednica se uskoro ugasila. Nije uskoro više bilo zbroja mlađih ni vjerouauka za studente i srednjoškolce. Duh je nakratko prestao puhati ili možda samo kao lahor. No desetak godina kasnije dolazi do preokreta. Osniva se zbor mlađih na inicijativu tadašnjega kapelana Armanda Illicha. Uskoro je ponovno uveden sudentski

Naši apostolati

i srednjoškolski vjeronauk. I moglo se reći da opet postoji jedna zajednica mladih. Zajednica čiji sam i ja danas član. Osjećao se polet i zanos jer se stvaralo nešto novo i pokretane su aktivnosti koje su mladima trebale. Mladi imaju ponovno priliku proučavati isusovačku duhovnost pod vodstvom kateheteta, živjeti aktivnije vjerski život i pomagati svojoj župi i župljanim.

Godine 2008. odlazi prvi kateheta Armando, a na njegovo mjesto dolazi pater Sebastian Šujević, koji nastavlja ono što je njegov prethodnik započeo. Studentski i srednjoškolski vjeronauk "stopio" se u jedan tako da je taj jedan vjeronauk tjedno obuhvaćao znatan broj mladih. Uskoro je uvedena i tjedna zajednička molitva, koja je našla takoder na dobar odaziv mladih. Prvih godina "obnovljene" zajednice Jordan dolazio je i do problema, prepirkki, nerazumijevanja, no sve je to članovima zajednice moglo pomoći da se razvijaju, uče iz pogriješaka i shvate što žele od zajednice. Vjerujem da su mnogi problemi i prepirki dali i mnoge plodonosne i poučne odgovore i rješenja. I iz njih smo učili i još uvijek učimo. No uz sve muke, bilo je i mnogo predivnih trenutaka koji će se pamtitи mnogo duže i ostaviti svoj trag mnogo dublje. A to su naši izleti, redovite proslave rođendana, nogometne utakmice, zajednička klanjanja, nedjeljne svete mise, duhovne obnove, hodočašća u Mariju Bistrigu, zajednička ljetovanja u kampu Modrave, zajedničke proslave maškara i Nove godine, sve kave, izlasci subotom navečer i stvaralaštva i trenutci u kojima smo rasli i postajali bolji ljudi. Ti su zajednički trenutci, vjerujem,

stvorili čvrste prijateljske veze za cijeli život, a neke su veze čvršće od prijateljskih. No te veze ne bi bile toliko čvrste da se ne temelje na Kristu. Mislim da je svaki član zajednice svijestan toga ili to barem naslućuje. Proljeće i ljeto su posebna razdoblja za sve nas u zajednici jer znamo da će uvijek nečiji roditelji barem za vikend otići na more i da ćemo imati kuću za druženje i proslave. Od tih razdoblja znamo stvoriti posebne trenutke.

Nakon odlaska katehete Sebastiana došao je i treći kateheta, Tvrtko Barun, koji uspješno nastavlja ono što su započela dvojica njegovih prethodnika. Dobivamo prostoriju bivše knjižnice i nju preuređujemo za svoj "klub mladih" koji služi za druženje, molitve i razne susrete. Uz već spomenute aktivnosti, počinjemo volontirati za razne udruge poput Kapi dobrote i Andeosko srce, SKAC-a ili u pučkoj kuhinji kod Sestara milosrdnica. Sudjelujemo i u raznim drugim vjerskim događanjima i nastojimo se što više povezati s drugim župama iz Zagreba i njegove okolice. Naša zajednica Jordan svakim je tjednom sve brojnija i plodnija i pozivamo sve mlade da nam se pridruže.

Hrvatski isusovci – zauzeti djelatnici u bračnomu i obiteljskom pastoralu

p. Antun Volenik, SJ

Pripravljajući se za dolazak sv. oca Beneditka XVI. u Hrvatsku uredništvo Ignacijskog puta zamolio me je za nekoliko redaka o pastoralu braka, obitelji te rada sa zaručnicima koji je, osobito u prošlim desetljećima, bio usko povezan s djelovanjem isusovaca kao pokretača ovoga pastoralu.

Ovaj se vidik pastoralu, gledano s »isusovačkoga motrišta«, može zapravo promatrati na dva odvojena područja gdje bi prvi bio naše djelovanje u stvaranju i održavanju zaručničkih tečajeva dok bi drugi bio naše djelovanje u zajednici Bračnih susreta.

Početci i današnje stanje zaručničkih tečajeva

Svakoga tko želi dublje zaviriti u povijest i otkriti tko su sve bili isusovci uključeni u ova dva vidika pastoralu upućujem na iscrpne članke p. Tončija Trstenjaka koji obrađuju te teme: »Hrvatski isusovci, začetnici pastoralu braka i obitelji«, (»Obnovljeni život«, 2/2009. te »Povijest Bračnih susreta u Hrvatskoj« (»Obnovljeni život« 2/2008). Neka ovdje budu spomenuti neki važniji podatci koje tamo nalazimo.

Već daleke 1939. godine osnovan je prvi centar priprave za brak u Ottawi, u Kanadi. Talijanski će centar s istom nakanom početi djelovati 1966. godine. Slovenci su započeli sa zaručničkim tečajevima 1969. godine. Za Hrvatsku, točnije Zagreb, najznačajnije je djelovanje isusovaca, pučkoga misionara Mate Jovića koji je 1962. prvi put vodio tečaj za mlade bračne parove uz pomoć dr. D. Tomašića. Kao službena godina početka zaručničkih tečajeva u Hrvatskoj uzima

se sljedeća, 1963. te 1964., kada uz srednu pomoć nadbiskupa Šepera počinje sustavan rad sa zaručnicima koji je podrazumjevao tiskane materijale, manje skupine, diskusiju. Vrlo se brzo p. Joviću pridružuje tada mladi svećenik, p. Stanko Weissgerber, te njih dvojica započinju s formacijom i uključivanjem laika, bračnih parova iz čega nastaje tzv. Zagrebačka skupina parova. Uz pomoć te skupine počinju djelovati tečajevi za formiranje novih bračnih parova u Osijeku (1969.) i Rijeci (1970.). U Slavonskome Brodu uz sudjelovanje neumornoga župnika Mar-

ka Majstorovića izrasta u Obiteljski centar (1970.) koji će niz godina biti poznat po širokoj aktivnosti na području obiteljskoga pastoralu. U Zagrebu u sklopu bazilike Srca Isusova 1970. počinje s radom Obiteljsko savjetovalište, primjer za mnoga takva savjetovališta koja će biti osnivana kasnije.

Velik je odjek imalo sudjelovanje skupine od petnaest angažiranih svećenika i laika na Teološko-pastoralnome tjednu za svećenike u siječnju 1971. Tada je pionirski i neformalni rad uglavnom isusovaca i angažiranih laika dobio širu potporu Crkve. Te iste 1971. osniva se

Naši apostolati

i Obiteljski odjel pri Filozofsko-teološko-mu institutu Družbe Isusove koji je svoja predavanja održavao također u prostorima pri bazilici Presvetoga Srca Isusova u Zagrebu. Iako ova inicijativa nije bila dužega vijeka, iz nje je stvorenovo važno okupljanje obitelji i onih koji djeluju u bračnom i obiteljskom pastoralu – Obiteljska ljetna škola koja traje do danas, a čiji je *spiritus movens* naš p. Jure Bošančić.

Krajem osamdesetih godina ponovno počinje priprava zaručnika za sakrament ženidbe organiziranjem zaručničkih tečajeva po dekanatima. U to vrijeme organiziranje tečajeva preuzima p. Jure Bosančić i oni poprimaju današnji oblik, tj. pet večernjih susreta, od ponedjeljaka do petka. Ovaj oblik priprave za ženidbu prolazi tisuće zaručnika svake godine. Ovdje moramo spomenuti i Zaručničke susrete koji se održavaju u sklopu Zajednice bračnih susreta. Prvi takav vikend održan je od 28. veljače do 2. ožujka 1997. na Taboru u Samoboru i od tada se, na istomu mjestu, održava jednom do dva puta godišnje. S puno srca i zalaganja u taj je rad uključen naš p. Pero Sabolić. Po podacima HZBS-a do sada je Zaručnički vikend prošlo više od 400 parova.

Zajednica bračnih susreta

Zajednica je dugo prisutna na području Hrvatske i njezin je nastanak, a i cijekupno postojanje, umnogome povezan s djelovanjem hrvatskih isusovaca.

Pokret Bračni susreti (*Marriage Encounter*, kratica ME), kojemu je cilj uspostavljanje dijaloskoga stila života bračnoga para i obnova Katoličke crkve, započeo je u Hrvatskoj zalaganjem brač-

noga para Franka i Nives Jelich, Hrvata podrijetlom iz SAD-a – prvim održanim vikendom ME-a u isusovačkoj kući u Opatiji 1976. Tada organizaciju preuzima p. Stjepan Kušan kojemu, kao i mnóstvu oduševljenih bračnih parova, treba zahvaliti na brzu širenju ME-a. Već je prve godine vikend ME-a prošlo preko 80, a do 2006. g. oko 5000 bračnih parova, 150 svećenika (6 biskupa) i oko 90 redovnica. Hrvatski parovi i svećenici prenose vikend ME-a u Italiju 1978. g., a u Sloveniju i u Srbiju 2003. g. Hrvatska od početka 1981. g. sudjeluje u Europskom vijeću ME-a, a šest susreta toga tijela održano je do sada u Hrvatskoj. U tekstu oda- kle donosim ove podatke (<http://www.hzbs.hr/bracni-vikendi/povijest/povijest-bracnih-susreta.html>) nalazim imena svih svećenika koji su uz bračne parove vodili program bračnih vikenda. Najbrojniji su naši patri, uz napomenu da ovdje spominjem samo one koji su program vodili, a ne sve one koji su ga prošli i po njemu dugo i ozbiljno djelovali u obiteljskom pastoralu: uz spomenute p. Stjepana Kušana i p. Peru Sabolića tu su još i p. Slavko Pavlin, p. Rudolf Brajičić, p. Josip Sremić, p. Tonči Trstenjak te pisac ovih redaka, p. Antun Volenik.

Kao »zadnji izdanak« na velikom stablu spomenutih i nespomenutih isusovaca koji su dio sebe dali baš u ovom apostolatu te budući da sam aktivan i kao predavač na zaručničkim tečajevima i u vodstvu Zajednice bračnih susreta, osjećam se ponosnim i povlaštenim da i u ovim, braku i obitelji nesklonim vremenima, mogu svjedočiti da Božja ljubav djeluje u svima nama i poziva nas da svaki u svojemu sakramantu izgrađujemo Božje kraljevstvo koje počiva na odnosu, dijalogu i komunikaciji.

Skolastici

Zvonimir Marinović, SJ

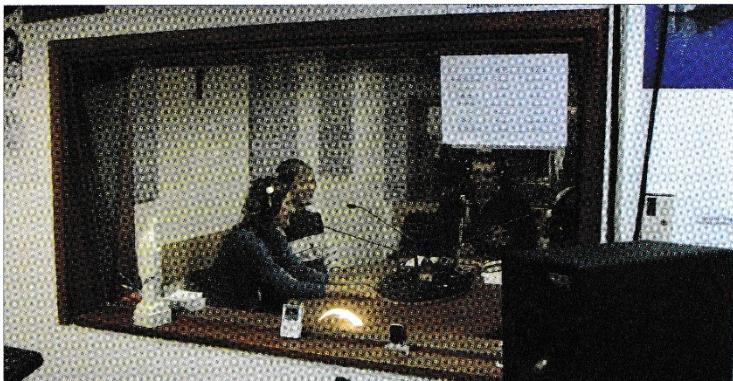
Pisati o skolastikatu za "Ignacijski put" uvijek nalikuje susretu starih prijatelja koji se nisu susreli duže vrijeme. Teško je prisjetiti se svega što se u meduvremenu dogodilo i uvijek ostaje onaj osjećaj da se nešto još trebalo dodati ili bolje pojasniti. Život u skolastikatu uvijek nekako teče istim tijekom. Glavna okosnica je studij filozofije. Prema rasporedu predavanja određuje se i dnevni raspored koji se svake godine malo promjeni kako bismo prilagodili obveze zajedničkome životu. Ipak, ritam života ostaje isti. Svakodnevica je ispunjena molitvom, svetom misom, učenjem i kućnim dužnostima. Svakako ne treba zabora-

viti ni trenutke zajedničkih druženja i izleta na kojima se trudimo svi okupiti i provesti vrijeme zajedno.

Naša zajednica nosi ime našega misionara p. Ante Gabrića čiji se smrtni dan obilježava 22. listopada te smo i ove godine sudjelovali na svečanoj svetoj misi u Palmotićevoj. Svaki početak akademiske godine ostavlja snažan trag u svakodnevnom životu, osobito onih koji tek započinju svoj studij. Ali kako vrijeme brzo leti, tako i Božić stigne vrlo brzo. Učenje se malo ostavi po strani te se više vremena proveđe sudjelujući u bogatoj liturgiji Božića, a i u zajedničkom druženju. To je razdoblje najpogodni-

U formaciji

je i za posjet našim obiteljima te smo se razišli po cijeloj Hrvatskoj, a skolastik Peter Buša, koji je iz Slovačke, iskoristio je to vrijeme kako bi se vratio nakratko u svoju domovinu. Cijela se zajednica ponovno okupila u novoj godine te smo se zaputili u Ivanec kako bismo obavili trodnevnu duhovnu obnovu. Na završetku duhovne obnove posjetili smo Lepoglavlju gdje smo u župnoj crkvi obnovili zavjete. Okrijepljena duha vratili smo se u studentsku svakodnevinu. Slijedila su dva tjedna predavanja pa zatim ispit, a onda ponovno predavanja.

Studentski ritam života prate i naši apostolati. Ove godine skolastiци Peter Buša i Tomislav Rukavina pomažu u radu s mladima na župi Jordanovac i na našemu fakultetu. Šimo Marinović, Pero Vladić i Tvrtko Krželj pomažu jednom tjedno sestrama Majke Terezije koje vode kuhinju za beskućnike. Tomislav Magić ove se godine posvetio radu s gluhanijemima osobama. Jednom se tjedno okupljaju na molitvu u Palmotićevu. A ja

sam ove godine dobio novi apostolat. Nama, na Radio Mariji imamo svoju emisiju pod nazivom "Ignacijskim putovima". Pomoći te emisije nastojimo upoznati slušatelje s našim životom u skolastiku te s ljudima koje svakodnevno srećemo. Govorili smo o našemu životu i isusovačkoj duhovnosti, a ugostili smo i naše kolege, zatim redovničke i grkokatoličke bogoslove. Pozivamo vas da nam se pridružite u našoj emisiji svake treće srijede u mjesecu.

Magisterij u Genovi

Zdravko Jelušić, SJ

Nalazim se na magsteriju u Genovi za udrugu "San Marcelino", koju su osnovali isusovci 1945. s ciljem da pomognu svima u Genovi koji su u ratu izgubili svoje domove. Danas se ta udruža brine za sve beskućnike pružajući im rane mogućnosti kako bi im olakšala život. Moj je zadatak magisterija da radeći u toj udruzi pomažem beskućnicima. U ovih šest mjeseci, koliko radim s njima, uvjedio sam se što je stvarnost života beskućnika. Često su to vrlo usamljene osobe, bez nade i cilja.

Zivim u isusovačkoj zajednici koja broji pet članova koji rade s beskućnicima i mladima. Radimo uz pomoć 40

zaposlenih osoba i 600 volonteru. Broj beskućnika s kojima redovito radimo je veći od 800, od kojih njih više od 50 živi u našim zajednicama. Obično su to samo prenočista koja uključuju večeru i doručak. Mnogi od njih rade u našim radionicama. Za osobe koje žive na ulici pružamo mogućnost osobne higijene: tuširanje, šišanje, pranje odjeće i drugo. Imamo jedan bar koji je predviđen za druženje s volonterima i nama isusovcima gdje provodimo vrijeme uz igru karta, stolnoga nogometu, biljara i šaha; toče se samo bezalkoholna pića. Nekoliko puta u tjednu po noći obilazimo mjesto gdje se beskućnici okupljaju pružajući im tople napitke i razgovorajući. Kao

što su im potrebni hrana, piće i odjeća, još više im je potreban razgovor.

Što za mene znači ovaj magisterij (praksa)? Živeći s njima shvatio sam što je pravo siromaštvo. Biti ne samo bez doma, hrane i ostalih životnih potrepština, nego i živjeti bez obitelji, u samoci. Takav način života daje siromaštvo u srcu ispunjeno žalošću i tugom. Rad s njima pruža mi priliku življjenja evanđelja, gdje je jedan od mojih zadataka služiti.

Što znači služiti? Način na koji im mogu služiti jest da obavljam svoje zadaće, pa i one najmanje, s radošću i ljubavlju. Dobar nam je primjer ostavila majka Terezija koja kaže da "siromašne osobe može usrećiti osoba nesebične ljubavi, jednostavna, iskrena i radosna". Uza sve obaveze pronalazim vremena i za tjelesne aktivnosti. Ponekad odlazim s planinarima u planine. Često odlazim u šetnju i trčanje, a ponekad se vozim i biciklom.

Ipak, najvažnije od svega su mi misa i molitva. Za mene je vrlo važan život u zajednici gdje svakoga dana slavimo sv. misu. Nedjeljom sv. misu slavimo u crkvi San Marcelino s beskućnicima. Poslijе mise slavimo rođendane.

Mogu reći da sam tijekom ovoga vremena koje sam proveo u Genovi proživio mnoge radošti koje mi je podario Bog. I na kraju želim svima vama mir i radost u srcima da uistinu budete sljedbenici Kristovi, a ujedno se preporučujem u vaše molitve.

Naši slavljenici

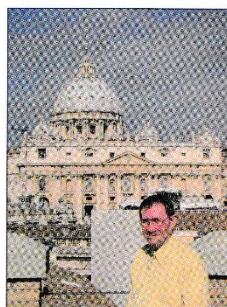
60 godina redovništva u Družbi Isusovoj i 50 godina svećenik

P. Ivan Knafelje, SJ

S težnjom prema idealima redovničkoga i svećeničkoga poslanja 7. rujna 1950., tada jubilarne Svetе godine u Katoličkoj crkvi, stupio sam u novicijat Hrvatske pokrajine Družbe Isusove u Zagrebu, koja se protezala teritorijem tadanje Jugoslavije. S jednakim raspoloženjem primio sam sakrament svetoga svećeničkog reda 28. srpnja 1960. godine, po rukama tadanjega zagrebačkog nabiskupa mons. dr. Franje Šepera, kojemu sam kao duhovniku i ispojedniku povjeravao svoju savjest u gimnazijskim danima. Po završeno teološkome studiju primio sam poslanje duhovnika u Medubiskupijskoj dječačkom sjemeništu u Zagrebu. U toj službi, započetoj 1961. godine, unatoč dobroj općoj i dodatnoj specifičnoj pripravi, po mojemu osobnom sudu, nisam ostvarivao sve ono i onako kako sam iskreno želio. Za praksu odgojnoga djelovanja držao sam veoma korisnim godišnja zborovanja sjemenišnih duhovnika i posjete sjemeništima, bogoslovnim i tzv. dječačkim, također šire u Europi.

Šezdesetih godina održan je Drugi vatikanski ekumenski koncil (1962.–1965.). Dokumenti koje su koncilski oci pod vodstvom pape Pavla VI. objavljivali potaknuli su značajne reforme u Katoličkoj crkvi. Za nas odgojitelje u sjemeništu bili su predmet pažnje i studija oni koncilski dokumenti koji su se odnosili na odgoj budućih svećenika i na bogoslužje. U njihovu tumačenju i primjeni bila su nam važna mudra načela isusovačke duhovnosti razlučivanja kojom smo nastojali nadvladavati bilo reformističku nesmotrenost, bilo tromost zbog starih navika i običaja. Započelo je vrijeme reforme unutarnjeg života i odgoja u sje-

meništu. U ljetnim sam mjesecima polazio tečajeve psihologije i pedagogije za nastavno i odgojno osoblje na Katoličko-m sveučilištu u Salzburgu. Slijedeći te važne nove spoznaje, zamislio sam 1973. duhovne vježbe za dječake u dobi između 11 i 15 godina u našemu sjemeništu u Zagrebu na Šlati, na koje smo pozivali iz brojnih župa diljem Hrvatske. Počela su se popunjavati sjemeništa. Tijekom

nekoliko godina nastala je kvalitativna i kvantitativna promjena nabolje koje je pokazao sve veći postotak kandidata koji su iz dječačkoga stupali u bogoslovna sjemeništa i redovničke novicijate. Dozrio je i projekt "Djelo za zvanja", koje je uspostavljeno 1981. na razini Biskupske konferencije. Te iste 1981. bio sam iz Zagreba premješten u Dubrovnik, kao duhovnik u tamošnjemu biskupijskom sjemeništu, povjerenu upravljanju isusovaca, s posebnom zadaćom promicanja duhovnih zvanja.

Početkom 1984. dobio sam pismo od tadanjega provincijala, po. Marka Matića, iz Zagreba u kojemu mi javlja da sam od 1. rujna 1984. premješten u Rim, u Generalnu kuriju Družbe Isusove. U dobi od 54 godine započeo sam učiti talijanski jezik "bačen kao kokoš u vodu". Dodijeljeno mi je poslanje regionalnoga tajnika isusovačke Asistencije za istočnu Euro-

pu u suradnji s asistentom p. Andrzejem Koprowskim, Poljakom. Budući da p. General upravlja Redom preko dokumenta, bilo je predviđeno da novo poslanje vršim u okviru korespondencije na raznim jezicima, napose na talijanskome.

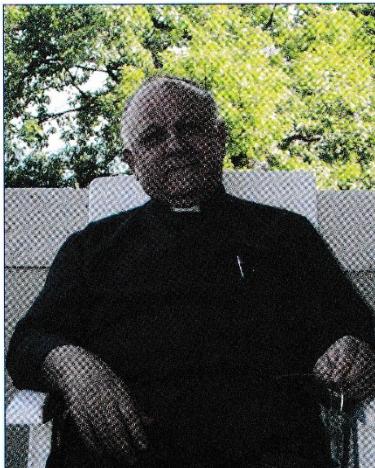
Nakon pada Berlinskoga zida, koncem 1989., otvorila su se vrata izvornu djelovanju Družbe Isusove u istočnoj Europi, do tada porobljenoj totalitarnim komunističkim režimima, napose borbenim ateizmom. Valjalo je biti u svestranoj pomoći p. Generalu u potpori tamоšnjoj Družbi Isusovoj koja se posvetila moralnoj i duhovnoj obnovi Božjega naroda, osobito uz pomoć otvaranja domova duhovnih vježba i sve više počela izgraditi ustanove odgoja i izobrazbe na srednjoj i sveučilišnoj razini. Godine 1992. p. General je utemeljio Pokrajinu Družbe Isusove u Rusiji s isusovcima koji su tamo već djelovali u nekoj vrsti »podzemlja«. Rado sam surađivao u tome zajedno s tadašnjim asistentom, p. Bogusławom Steczekom.

Nanizao se već prišličan broj godina službe u Generalnoj kuriji, premda sam svake od njih bio spremjan na promjenu. Službu regionalnoga tajnika predao sam 2009. nasljedniku. Tada sam imenovan pomoćnikom tajnika Družbe Isusove i odgovornim za "Živi arhiv" (*Archivio vivo*) središnjega Rimskog povijesnog arhiva Družbe Isusove (ARSI). U tim sam službama zaokupljen intenzivnim pisanjem i govorom na šest jezika koji zahtijevaju razumijevanje još tolikih drugih. Iskustvom Družbe Isusove postaje vidljivo i osjetljivo da je Crkva zaista "katolička" = "planetarna". Još danas surađujem u poslanju p. Generala u pomaganju subraću koja "bjiju dobar bojvjere" (1 Tim 6,13) pod zastavom križa na svim stranama svijeta.

50 godina redovništva u Družbi Isusovoj

P. Vatroslav Halambek, SJ

Najprije neki "tehnički" podatci. Rodio sam se na Staru godinu 1944. Na Trešnjevcu u Zagrebu. Svoje sam dječačke godine s osnovnom školom i proživio na Trešnjevcu. Godine 1959. ušao sam u Sjemenište na Šalti, a nakon drugoga razreda, 30. srpnja 1961., u Novicijat Družbe Isusove na Fratrovcu. Nakon novicijata završio sam gimnaziju, položio prvi ispit kod p. Škvorce i otišao u Štip u vojsku. Poslije vojske filozofski studij, a onda dvije godine magister na Šalati. Onda studij teologije tri godine pa redenje 1974. Odmah poslije redenja mlada misa i dva tjedna nakon toga već sam zamijenio župnika na Borovici, da može ići na praznike. Od jeseni 1974. studij duhovnosti na Gregoriani. Licencijat nakon dvije godine. Povratak u Provinciju, kapelan u Prečkom i Španskom (tek nešto više od četiri mjeseca) da bih završio na Jordanovcu u uredništvu Ob-

Naši slavljenici

novljenoga života. Uz taj posao bio sam i kapelan na Jordanovcu vodeći brigu za dvije bolnice (Jordanovac i Merkur), za kapelicu časnih sestara u Barutanskom jarku, a župnik mi je odmah povjerio pripravu zaručnika za sakrament ženidbe, kadšto i za druge sakramente. Prvi par bio je hrvatsko-talijanski pa sam i vjenčanje imao na talijanskome.

Kada se uredništvo preselilo u Palmotićevu, četiri sam godine tamо radio da bih onda bio poslan u Rim, točnije na Vatikanski radio. Osam sam godina bio na tom poslu, a onda četiri u Glasniku Srca Isusova te pet kao superior u Opatiji, pa pet godina kao socij p. provincijalu i sada sam opet, od prošloga ljeta, na Vatikanskome radiju.

Svaki jubilej prigoda je za zahvalnost, ali i za kajanje. Ponajprije se zahvalno uvijek pitam: O, Bože, zar si pozvao mene? A Bog je tako sve lijepo vodio, ponajprije kod kuće gdje nas je bilo sedmero braće i sestara (ja sam peti po redu) i od mame i tate i od svih svojih puno sam toga naučio. Potom su me mnogomu naučili moji kolege, odgajatelji i poglavari. Osim toga, stalno učim i uz čitanje knjiga i članaka, pri čemu mi je vrlo mnogo koristilo moje bavljenje uredničkim poslom. Patra Rudija Kopreka moram posebno spomenuti zbog njegove samozaštajnosti i raspoloživosti, a s njim sam u poslu najviše vremena proveo.

Spomenuo sam dječaštvvo. U tome razdoblju imao sam samo četiri točke: dom, školu, crkvu i Zagrebovo igralište u Kranjčevićevu. Najvažnija zgoda zbila se 11. svibnja 1959. (tada je bio blagdan Sv. Filipa i Jakova) u sakristiji crkve sv. Josipa kada sam u sebi jasno čuo glas da bih imao biti svećenikom (premda sam pomicala na medicinu). Tjedan poslije već sam s kapelanom don Marinom Mandićem, salezijancem, bio kod p. Andelka Jurića na Šalati te upisan u prvi razred na Šalati.

Godine su formacije donosile svoje brige, zauzetosti, radosti, dozrijevanje. Dok me Bog nije ponovno pohodio usred Rima nasred ceste (11. ožujka 1975.) da mi kaže koliko me voli. To se ne može zaboraviti. I tako proživiljam svoje dane radosno, predano, više ili manje uspješno u toj obgrnjenoći svjestan da je već sve nedostatke Isus "podmirio". A sa svoje strane sam mu posebno zahvalan što mi je dao mnogo strpljivosti sa samim sobom, da sam mogao, uz ostale poslove, davati i duhovne vježbe, do sada barem oko 300 tečajeva svih vrsta i svim vrstama ljudi: dječacima, mladićima, djevojčicama i djevojkama, kadidaticama i juniorkama, časnim sestrarama i svećenicima, pa i biskupima, članovima ZKŽ-a, bogoslovima i sjemeništarcima, isusovcima. Bile su to duhovne vježbe i od dva, tri, četiri, pet, šest, sedam, osam i trideset dana, pa i duhovne vježbe u svakodnevnome životu.

Budući da sam radio na tome da sebe podredimo Božjoj svetosti i druge pokušao u to uesti, razgovarao sam sa svećima: starozavjetnim, novozavjetnim i modernim. Uz to sam i preveo neke knjižice. Nadam se na korist puku Božjemu.

50 godina redovništva u Družbi Isusovoj

P. Franjo Korade, SJ

Franjo Korade je nakon završene osnovne škole u Lotoru 1959. ušao u Dječačko sjemenište u Zagrebu na Šalati. Poslije završenoga 2. razreda srednje škole na Šalati 1961. stupio je u novicijat Družbe Isusove na Fratrovcu. Nakon završene srednje škole 1965. započeo je studij filozofije i teologije na Jordanovcu. Dana 25. lipnja 1972. u zagrebačkoj katedrali je zaređen za svećenika, a mletačka misa je uslijedila 9. srpnja 1972. u zavičajnoj župi Lotor.

Nakon završenoga redovitog studija 1974. godine počinje svećeničkim radom u pastoralu:

22 godine kao upravitelj župe ili župnik i 11 godina kao kapelan u raznim župama koje su povjerene isusovcima. U međuvremenu bilo je još nekih pastoralnih i nepastoralnih poslova.

Ignacijev put

50 godina redovništva u Družbi Isusovoj

P. Božidar Nagy, SJ

Roden je 30. lipnja 1941. u Bedekovčini. Gimnaziju je završio 1960. g. u Slavonskom Brodu gdje mu je vjeroučitelj bio p. Rupert Rozmarić, franjevac sveta života i velik apostol Srca Isusova. Godine 1961. g. ulazi u isusovački red. Teologiju studira na Gregorijani u Rimu. Za svećenika je zaređen 1971. u Zagrebu.

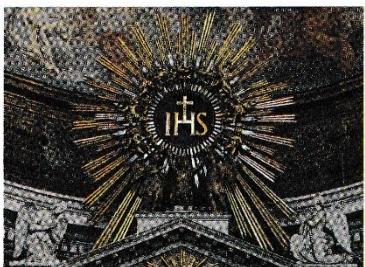
Od 1972. do 1975. vjeroučitelj je mladeži u bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Nadbiskup F. Kuharić imenuje ga još 1972. postulatom za beatifikaciju I. Merza. Doktorirao je u Rimu 1978. g. disertacijom o I. Merzu. Od 1977. do 1982. katehetički je studenata u bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Istodobno predaje kao profesor na FTI DI u Zagrebu. Od 1982. do 1988. u Vatikanu vrši službu urednika

Naši slavljenici

Hrvatskoga programa Radio Vatikana. Uz pomoć pape Ivana Pavla II. u Rimu utemeljuje 1987. Dom hrvatskih hodočasnika. Od 1988. do 1993. dušobrižnik je za hrvatske vjernike u Parizu gdje pokreće razne vjerske i društvene inicijative za hrvatske iseljenike. Napose se angažirao kao vjeroučitelj djece i mlađeži te je za njih organizirao razne aktivnosti. Od 1990. na pariškom sveučilištu Sorboni angažiran je u Centru za studij hrvatske kulture.

Godine 1993. dolazi u Osijek gdje predaje vjeronauk u gimnaziji i istodobno drži povremena predavanja iz teologije na Pedagoškome fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayer. U rezidenciji Družbe Isusove u Osijeku razvija veliku pastoralnu aktivnost s mladima gdje je pokrenuo osnivanje Mlađeži euharistijskoga pokreta kao dio Družbine Apostolata molitve. Organizirao je za njih tridesetak duhovnih vježba i mnoga hodočašća.

Od 1999. nastavlja predavati na Filozofskome fakultetu DI u Zagrebu gdje 2004. g. postaje izvanrednim profesorom. Još 2002. povjerena mu je kauza sl. B. Petra Barbarića te je imenovan vicepostulatom iste kauze koju privodi kraju.

50 godina u Družbi Isusovoj

P. Tonči Trstenjak, SJ

Tek u sjemeništu na Šalati, koje su u ono doba vodili isusovci, tijekom 1960. shvatio sam da bib i ja žarko želio biti jedan od njih. Osvojio me njihov duh, način života, konkretni ljudi (mg. S. Katulić, p. A. Fostač, npr.). Egzaminiran sam i primljen u drugome gimnaziju. Toga sam se srpnja 1961. oprostio od tate i mame u rođnoj Kotoribi i ranim jutarnjim vla-kom krenuo u Zagreb. Na Šalati sam pokupio svoj kartonski kufer s robom i pješice se uputio, kako su tada govorili, "preko Cedrona" na Fratrovac. Bio je sunčani 30. srpnja. Na uličnim sam vratima sreo Božu Nagyu s ocem. Pozdravio nas je magister novaka, p. Franjo Ivanušec. Dobili smo angelusa koji nas je vodio do trenutka kada smo obučeni u crne talare bili primljeni u zajednicu novaka. Kada se danas svega toga prisjetim, obuzima me osjećaj radosti i zahvalnosti Bogu za prijeđeni put u Družbi Isusovoj. Ne mogu ni zamisliti neki drugčiji život za sebe. Nikada nisam požalio zbog izbora, a danas sam ponosan sam na sebe. Svaki koji je u Družbi prošao sličan put zna da nije bilo lako, ali teškoće uspona zaborave se kada se žuđeni cilj postigne. Osobito sam zahvalan svima onima koji su me pratili i podrili u pedesetogodišnjemu usponu. Bilo je i onih koji su me odvráćali, nogirali i omalovažavali, koji mi se nisu radovali, a pratili su me s gorčinom nepovjerenja i sumnjičenja. Na takve se jednostavno nisam obazirao i sve im opraćam. Kao "vikendaš" rekao bih: Volim ih! Oni su me naučili podnositi udarce i podizati se nakon padova. Ako je život borba, kako su nas u ona borbenia vremena učili, onda je to isku-stvo bilo od bitne važnosti.

Mučno je bilo probijanje kroz trogodišnji filozofski studij, ali me zato radovao

studij teologije. Teško je bilo kapelansko iskustvo na "partizanskom" Zamećtu (1974./75.), ali s današnjega motrišta bio je to najbogatiji i najljepši dio života zbog mnogostrukih radosti susreta s ljudima čija me ljubav i prijateljstvo prate i danas. Neponovljivo je iskustvo Vječnoga grada (1975.–1998., s prekidima, dakako!); Radio Vatikan, studij katehetike, pastoralna i medija na Salesianumu, doktorat na Gregoriani. Trogodišnje vođenje studentske zajednice na Jordanovcu (1979.–1982.) preraslo je okvire studentskoga života i produžilo se u trajno životno prijateljstvo s mnoštvom izvrsnih ljudi i kršćanskih svjedoka. Tkanje mnoštva života iskustvom bračnih vikenda obilježilo mi je život. U četiri trogodišnja mandata, počevši od 1989., vodio sam u timu Zajednicu bračnih susreta i kao svećenik voditelj bio svjedok njezina rasta i mnogih obraćenja za koja sam vjerovao da postoje samo u napuhanim životima svetaca. Tri neprekinuta desetljeća profesure (od 1980.) na FTI-u i FFDI-u dalo mi je priliku da izbliza upoznam zaista brojnu mladež koja se trudi da u sadašnjemu i budućemu vremenu ostvari svoj poziv navjestitelja i svjedoka Radosne vijesti ljudima.

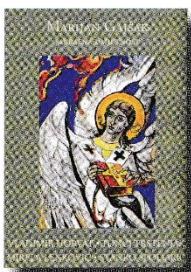
Kada se ove godine slavi 20 godina Programa religijske kulture HRT-a, obuzi-

ma me osjećaj zahvalnosti Bogu koji me svojim Duhom poticao da te 1990. g., u turbulentnu vremenu propasti komunističkoga režima, prepoznam znak vremena i ubacim se u Hrvatsku televiziju s jednom jedinom željom: da se evanđelje propovijeda preko najjačega medija u državi. Bilo je žestokih protivljenja, nazalost i u Družbi i u Crkvi, ali sam ustrađao vjerujući da je Bog sa mnom. I bio je! Ne samo Svevišnji, nego osobito ondašnji general p. Peter-Hans Kolvenbach, koji me od početka bodrio i podupirao i dok je bilo najteže. Nikada nisam osjećao Božju milost na sebi tako snažno kao u trenutcima kada mi se činilo da sam ostao sam na poprištu nesmiljene bitke sa Sotonom, koji je imao žestoke, okrutne i moćne borce na svojoj strani. Bog je svih tih godina bio uz mene jer sam se samo u njega pouzdavao i održavao pravotni žar i motiv: Krista propovijediti s krovova: raspetoga i uskrsloga. Tako se i danas evanđelje propovijeda na HTV-u: 14.000 minuta religijskoga programa emitirana na godinu! Svako sreću u Hrvatskoj koje je otvoreno Bogu može danas doći do svjetla i Istine. Tu ima nešto i moje zasluge.

Kada sam 2009. otišao u zasluženu penziju, nisam otišao, kako sam kanio – u mirovinu. Odredbom poglavara, nakon pola stoljeća, opet sam na Fratrovcu i, jednakim intenzitetom, kao i u dane mladosti, uživam u druženju i suradnji sa subraćom. Imamo velike planove: od Fratrovecu učiniti najveći duhovni centar Hrvatske pokrajine DI. Imam živ osjećaj da nam je Gospodin vrata nove budućnosti opet širom otvorio i samo je njemu poznato gdje će nam biti kraj. Osjećam se slično kao u doba kada sam prije dvadesetak godina ulazio u televiziju: radosnim, ispunjenim i nestrpljivim pred novim izazovima. I što reći na kraju? Isplatiло se, sve bih opet ponovio na veću slavu Božju i čast BD Marije!

Naša izdanja

Monografija “Marijan Gajšak. Sakralna umjetnost”

Pater Marijan Gajšak bio je svećenik Družbe Isusove, akademski kipar i slikar, rođen u Klanjcu. Njegov relativno kratak život protekao je – kako je volio reći – u otkrivanju tragova ljepote protute-

svjetom. Njegovo je umjetničko stvaralaštvo započelo već u djetinjstvu. Crteži i slike, modeliranje gline i likova za prikaz otajstva Kristova rođenja u Betlehemu te ugravirana hostija u tvrdome mramoru svjedoci su toga razdoblja.

Monografija “Marijan Gajšak. Sakralna umjetnost” već svojim naslovom otvara ono što se nalazi između njezinih bogato opremljenih korica: 199 stranica ispunjenih tekstovima Stanka Špoljarića i Mirele Lenković koji govore o Gajšakovu stvaralačkom duhu i opusu te preko 200 fotografija njegovih djela.

Sakralna umjetnost Marijana Gajšaka urodila je bogatom ostavštinom nakon njegova prerana prelaska na onu stranu vječnosti. Tako o njegovoj nadarenosti iz mlađih dana svjedoci kapelica Srca Isusova na zagrebačkome Fratrovcu, u kojoj dominira kip Srca Isusova, lik raspetoga Krista, reljef na antependiju i na ambonu s likom četiriju evanđelista.

Zreli Gajšak nakon studija u Rimu i Parizu stvara antologiski ostvarenje Kristovo raspeće. Jedan od najpoznatijih nepoznatih Gajšakovih radova je skulptura sokola za hrvatski humak u parku Maksimir, koju zbog prerane smrti

nije dovršio, nego je taj posao priveo kraju kipar Mladen Mikulin.

Bogata monografija u izdanju Filozofsko-teološkoga instituta Družbe Isusove, grada Klanjca, Ogrankā Matice hrvatske u Klanjcu i Galerije Laudato, veliko djelo koje obuhvaća prikaz Gajšakova sakralnoga opusa i biografiju umjetnika Marijana Gajšaka.

Josip Batinić: U potrazi za porukom Riječi

Ova knjiga donosi razmišljanja o raznim temama, razmišljanja nadahnuta Božjom riječju. Nastajala su u različitim vremenima i raspoloženjima, domišljana na kopnu i moru, u prirodi i u kapelici. Autor je nadahnuće nalazio uglavnom na temelju Božjega traga u duši, koji je za sobom ostavljala Božja riječ. U određenim trenutcima autor se osjećao posebno obuzetim nekom riječju ili rečenicom Svetoga pisma. Doživljavao je u sebi snagu Božje riječi i tada je sjeo te pokušao zapisati tu poruku. Tako je u susretu s Božjom riječi i na temelju Božje riječi susretao otajstva Isusova života i našega života te ih je pokušavao osvijetliti svjetлом razuma i svjetлом vjere. Božja riječ postići će najveći učinak kada postane poruka koja hrani naš život. A ovo skromno djelo postići će svoju vrhu ako barem malo doprinese proslavi Božje – Isusove riječi.

Mirko Nikolić:
Nedjeljni susreti

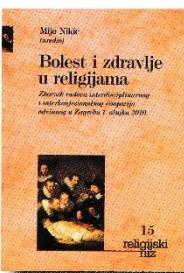
Napisano je mnogo knjiga koje komentiraju nedjeljna čitanja i namijenjene su kao ponuda i pomoć svima onima koji pripremaju propovijedi. Tako su objavljene četiri knjižice koje obuhvačaju čitanja kroz godine počevši od došašća, "Ljepota susreta", pa do posljednjega tjedna kroz godinu, "Milost susreta". U tome nizu nije bilo nedjeljnih čitanja upravo stoga što je takvih komentara bilo u izobilju.

Međutim, oni koji su se danomice susretali s Božjom riječju u spomenuto-mu nizu, molili su da u istomu stilu budu obrađena i nedjeljna evandelja. Jednostavno, bilo im je žao što je nedjelja prekinuta.

I ovdje su evandelja uglavnom donesena u cjelini kao što se nedjeljom čitaju za vrijeme sv. mise. I ova nam knjižica, kao i prethodne, želi pomoći da se istinski susretнемo s Božjom riječi, da s njom molimo i da o njoj meditiramo. Također može pomoći i u pripremi onima koji spremaju nedjeljne propovijedi. Ona nam također želi pomoći da steknemo iskustvo živoga Boga koji je prisutan među nama. Trebamo se prepustiti tekstu iz evandelja, kušati ga srcem i doživjeti.

Zbornik "Bolest i zdravlje u religijama"

Uredio: Mijo Nikić

Ovaj zbornik pod naslovom "Bolest i zdravlje u religijama" plod je interdisciplinarnoga i interkonfesionalnoga simpozija održanoga 1. ožujka 2010. godine u organizaciji Filozofskoga fakulteta Družbe Isusove u Zagrebu. Interdisciplinarnost ovoga zbornika osigurana je predavanjima iz raznih disciplina, kao što su filozofija, teologija, sociologija, psihologija te religijske znanosti. Interkonfesionalnost je prisutna u činjenici da su predavači u svojim predavanjima iznosili stavove katoličke, protestantske, islamske i židovske vjeroispovijesti.

Zbornik sadrži članke ovih autora: Stipe Tadića, Miljenka Anićića, Jasminke Dočmaš, Ivana Markešića, Željka Winklera, Stanka Jambreka, Ivice Muse, Damijele de Micheli Vitture, Marijana Steinera, Josipa Blaževića, Aziza Hasanovića i Mije Nikića.

Priredio: Peter Buša, SJ

Pozivamo Vas na isusovačko
hodočašće u Mariju Bistricu u
nedjelju 15. svibnja 2011.

Svim čitateljima
Ignacijevog puta
i prijateljima Družbe Isusove
sretan i radostan Uskrs
želi Vam
Uredništvo